

Η ΝΕΑ

ΖΩΗ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.

ΕΤΟΣ Α'.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1905

ΑΡΙΘ. 8.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ

ΠΟΙΟΥ δράματος, οποίας έποποιίας άφετηρία άπέβη ή 25 Μαρτίου 1821! Μία δράξ 'Ελλήνων δούλων, ήγειρετο και έθραυε τά δεσμιά ζυγού τεσσάρων έλων αιώνων. Έκθαμβος ό πεπολιτισμένος κόσμος, έχειροκρότησε τόν τόσοσ ήρωϊσμόν, τήν τόσοσν αύταπάρνησιν, τήν τόσοσν έθελουσίασν. Μετά έπταετή παγχάλεπον άγώνα, επί ένός μέρους τής 'Ελλάδος δέν ύπήρχον πλέον δούλοι, άλλ' ήρωες πατούντες τό διά τών ίδίων χειρών έλευθερωθέν

πάτριον έδαφος, και μάρτυρες έν τώ ουρανώ, ώσν αί ψυχαί ήγάλλοντο επί τή άπελευθερώσει τής Πατρίδος.

Πολλοί έπανηγύρισαν διά του καλάμου τό μέγα τουτο ιστορικόν γεγονός, ουδείς όμως γλαφυρότερον του άειμνήστου Βυζαντίου, ουσις και έχρημάτισε Πολιτικός Πράκτωρ και Γενικός Πρόξενος τής 'Ελλάδος έν 'Αλεξανδρεία. Έκ τινος πανηγυρικού αύτου λόγου, παραθέτομεν τάς κατωτέρω περικοπάς, θαυμασίας άληθώς κατά τήν έμπνευσιν, τήν έξαρσιν και τήν γλαφυρότητα :

«... Έπεσε λοιπόν ό έλληνικός άγών παρά τόν Δούναδιν· άλλ' ήδη έκυμάτιζεν ή έλληνική σημαία κατά γήν και κατά θάλασσαν έν τή κυρίως 'Ελλάδι, ή σημαία εκείνη, ήν άνεπέτασε τή 25 Μαρτίου 1821 ό Γερμανός έν τή Μονή τής 'Αγίας Λαύρας, έπιθεβαιώσας λαμπρώς τόν παρ' Έλλησι πανάρχαιον και άγνωστον έν Εύρώπη σύσδεσμον λαού και κλήρου. Είχον εκκλίπει και διακρίσεις γένους, και διακρίσεις

έπιτηδευμάτων, και διακρίσεις ήλικίας—όλίγου δείν, και διακρίσεις φύλου. Δέν ύπήρχον ευγενείς, δέν ύπήρχον ιερείς, δέν ύπήρχον παιδία, δέν ύπήρχον γυναίκες. Πάντες ήσαν έν και έλέγοντο στρατιώται του Χριστού και τής 'Ελευθερίας. Τότε έφάνη ότι παρήγαγε και τι άγαθόν ό επί μακρούς αίώνας πιάσας τό στήθος τής 'Ελλάδος ταρτάρειος λίθος τής δουλείας, ότι έπύκνωσεν είς μίασν συμπαγή και άδιαίρετον ομάδα πάσαν φυλετικήν ή έπαρχιακήν διαίρεσιν και αντίζηλίαν και έπλασεν, άπίστευτον είπειν! χάρις είς τάς άνιξερευνήτους βουλάς τής Προνοίας τήν έθνικήν εκείνην ένότητα, ήν είς μάτην ώνειρεθήσαν αι έξοχώτεραι διάνοιαι τής 'Αρχαιότητος. Περισυναχθέντες είς τήν φοβεράν εκείνην κάμινον τής δουλείας, ως ποικίλα μέταλλα, οι διάφοροι τύποι και μερφαί του πολυσχιδούς έλευθέρου βίου τών 'Ελλήνων, έτάκησαν, άνεμίχθησαν, και οτε άνέτειλεν ή πεπρωμένη ήμέρα, έξεχύθησαν είς όμοειδές τι και άδιάγνωστον ρευστόν, όμοιον πρός τό πολύτιμον εκείνο μίγμα του χρυσού, του χαλκού και του άργύρου, όπερ έρρευσε διά τών όδών μετά τήν άλωσιν και τόν έμπρησμόν τής Κορίνθου.

Ποσάκις θα κρύψωμεν τό πρόσωπον έξ άπελπισίας, ποσάκις θα χειροκροτήσωμεν ή θα κλαύσωμεν, εάν παρακολουθήσωμεν κατά φαντασίασν τούς κλυδωνισμούς τής σαθράς σανίδος, έφ' ής επέπλεον τότε αί έλπίδες του Γένους. 'Ιδέτε! Προχωρεί, ... σταματά, ... στροβιλίζεται, ... κατακλύζεται, ... έγείρεται, ... πάλιν πίπτει, ... επνίγη... έσώθη! Πόση άγωνία κατά τά άτελεότητα ταυτα έπτά έτη, πόσα πένθη, πόσαι

ἀγαλλιάσεις ἐξ ὑπαμοιβῆς! Τὴν ἐπαύριον τῆς πρώτης μάχης, καθ' ἣν ὁ Κολοκοτρώνης ἐγκατελείφθη μόνος καὶ εἶπε τὴν ἀξιομνημόνευτον φράσιν — « ἐδῶ θὰ μείνω νὰ μὲ φᾶν οἱ κοράκια » — τίς ἔλεγεν ὅτι δὲν ἀπείχε πολὺ ἢ ἄλλως τῆς Τριπολιτσιᾶς; Ὅτε ὁ Δράμαλης εἰβὴ τὸν ἰσθμὸν, τίς ἀνθρωπίνως σκεπτόμενος ἠδύνατο νὰ προμαντεύσῃ ὅτι τὸ ἀμέτρητον ἐκεῖνο πέλαγος τῶν κεφαλῶν ἐμελλε νὰ στηθῇ εἰς οὐρανομήκη πυραμίδα νίκης; Ὅτε ἐπεσε τὸ Μεσολόγγιον, πόσοι ἀρὰ γε ἦσαν καὶ οἱ παρὰ μόνου τοῦ Θεοῦ ἀναμένοντες σωτηρίαν; Ὅτε ὁ Ἰβραήμης διέβαινε δηῶν καὶ ἀκαταμάχητος τὴν Ἑλλάδα ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον καὶ ἐξήρτα τὴν τύχην τῆς ἐπαναστάσεως ἀπὸ μόνης τῆς πτώσεως τοῦ Ναυπλίου, τίς ἐραντάζετο ὅτι τότε ἠνοιγετο ἡ ἐνδοξοτάτη σελις τοῦ ἀγῶνος, ἡ σελις ἢ φέρουσα ἐν κεφαλίδι τὸ ὄνομα τοῦ Καραϊσκάκη; Ἄλλ' οἱ κίνδυνοι ἤρχοντο καὶ παρήρχοντο ὡς χειμερινὰ νέφη διωκόμενα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, καὶ ὁ ἥλιος ἀνέτελλε πάλιν βαδινὸς καὶ ἀκτινοβόλος, μέχρις οὗ ἐφώτισε τὴν ἡμέραν τοῦ Ναυαρίνου.

Μεσολόγγιον! Ἡ λέξις αὕτη ἔπρεπε νὰ προσφέρηται πάντοτε ἄνευ ἐπιθέτου, ἄνευ σχολίου. Εἶναι ἡ λέξις, ἣν ἡ Ἑλλάς ἐκαστομίξει μεθ' ὑπερηφανείας καὶ ἰσότητος πρὸς τὰ σικίς τῶν προπατόρων καὶ θὰ ἐκστομίξῃ, ἐφ' ὅσον ἀνατέλλει ὁ ἥλιος καὶ ὑπάρχει ἱστορία, πρὸς τὴν ἐπερχομένην γενεάν. Ἐκεῖ, εἰς τὴν μάνδραν ἐκείνην, ἐν μέσῳ τῶν ἠλιόκαων μαχητῶν, ὅπισθεν τῶν προμαχῶνων, οἵτινες βαπτισθέντες δι' ἐνδόξων ὀνομάτων εὗρον τρόπον νὰ προσθέσωσιν εἰς αὐτὰ νέαν εὐκλειαν, ἐκεῖ ὅπου ἡ μαχημένη Ἑλλάς συνήψεν ἀρραβῶνα μετὰ τῆς ἐνθουσιώδους Εὐρώπης διὰ τοῦ ἐναγκαλισμοῦ τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ τοῦ Βύρωνος, ἐκεῖ ὁ ἐθνικὸς ἀγὼν ἤρθη εἰς τὸ ὑπατον σημεῖον τῆς μεγαουργίας, καὶ ὑψώθη ὅσον ὑψώθησαν τὰ τρίμματα τῆς πόλεως τὰ ἀνακινηθέντα εἰς τὸν ἀέρα. Ἡ ἀντίστασις τοῦ Μεσολογγίου ὑπῆρξε τὸ προπύργιον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀφοῦ δὲ ἐπεσεν, ἂν πτώσις λέγεται ὁ ὀλεθρὸς πύλωσις καὶ κατοίκων, ἔπαθεν ἀρρητόν τινα

μεταμόρφωσιν, ἐνεφανίσθη ὡς ἔλεγχος καὶ ἰκεσία ἐνώπιον τῶν δυναστῶν τῆς γῆς καὶ ἐκλινεν ὀριστικῶς τὴν πλάστιγγα ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Λουδοβίκος ἔφαλε καὶ πάλιν τὸν πένθιμον ὕμνον καὶ ὁ Κάρολος I' ἐσπόγγισε πικρὰ δάκρυα ἐνώπιον τῶν ἐκθάμβων αὐλικῶν καὶ ἴσως τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀπεφάσισε κατὰ διάνοιαν νὰ ἐκστρατεύσῃ ὑπὲρ « τῆς χριστιανικῆς Βανδέας », ὡς ἀπεκάλει τὴν Ἑλλάδα.

Ἄλλὰ δὲν ὑπάρχει καιρὸς νὰ ἀπκριθῶμεν πάντας τοὺς θριάμβους τοῦ κατὰ ξηρὰν ἀγῶνος. Μᾶς νεθεὶ καὶ μᾶς καλεῖ ἡ θάλασσα. Πῶς βραδύνομεν νὰ προσφέρωμεν τὰ ὀνόματα τοῦ Μιαούλη, τοῦ Κανάρη, τοῦ Σαχτούρη, τοῦ Τομπάζη, τὰ ὀνόματα τῶν ἡμιθέων, οἵτινες ἐπολιόρησαν τὴν Ἀσίαν καὶ τὸν Ἑλλησποντον καὶ ἐπέδειξαν θριαμβεύουσαν τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν εἰς παράλια ὅπου δὲν εἶχε κυματῆσαι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Κίμωνος; Ἡ μικρὰ ἐκείνη λέμβος ἢ φέρουσα ὄρθιον καὶ δαυλοφόρον ἐπὶ τῆς πρύμνης τὸν Κανάρην, ὡς παρέστησε τότε τὸν θαλάσσιον ἥρωα ἢ ζωγραφικὴ καὶ ἡ ποίησις, δὲν κατεπόντισε μόνον χιλιάδας ἀνδρῶν, δὲν ἔτρεψε μόνον στόλους εἰς φυγὴν, δὲν διέλυσε πολικρῆας, ἀλλ' ἐστρατολόγησε διὰ τὸ πρωτοφανὲς καὶ ἔκτακτον τοῦ τολμήματος πλειοτέρους θαυμαστάς ἐν Εὐρώπῃ, ἢ πάντες ὁμοῦ οἱ κατὰ ξηρὰν θριάμβοι. Ἡ πυρπόλησις τῆς ναυαρχίδος παρὰ τὴν Χίον, ἐφ' ὅσον αἱ ἀνθρώπινα καρδίαι δονοῦνται ὑπὸ παλμῶν εὐγενοῦς ἐκδικήσεως, θὰ φέρεται διὰ τῶν στομάτων, ὡς τὸ θεσπεσιώτερον μεγαλοῦργημα κεραυνώδους Νεμέσεως. Ἄλλὰ μήπως τὴν ἀνδρείαν μόνον τῶν θαλασσομάχων πρέπει τις νὰ θαυμάσῃ; Ἡ ναυτικὴ ἐπιστήμη τῶν αὐτοδιδάκτων ναυάρχων καὶ πλοιάρχων τῆς ἐπαναστάσεως καὶ σήμερον ἀκόμη κινεῖ τὴν ἐκπληξιν καὶ τὴν ἀπορίαν τῶν εἰδημόνων. Ἡ παράταξις τῶν πλοίων, ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἀνέμων, ἡ τέχνη τῶν ἐλιγμῶν, ὁ χειρισμὸς τῶν ἰστίων, τὰ δυσκολώτερα στρατηγήματα τοῦ ναυτικοῦ πολέμου ἀπεκαλύφθησαν ἐκ θείας ἐμπνεύσεως εἰς τοὺς ἐμποροπλοιάρχους ἐκείνους »

ΟΣΙΑΝ

Η ΚΟΜΑΛΑ

Δραματικὸν ποίημα εἰς μίαν πράξιν.

Ἀφιερῶται εἰς τὸν μαθητὴν μου

ΣΤΑΜΑΤΙΟΝ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Ἡ Κόμαλα, θυγάτηρ τοῦ Σάρνου βασιλέως τῆς Ἰνιστύρης καὶ τῶν Ὀρχάδων Νήσων, ἐρασθεῖσα ἐμμονῶς τοῦ Φίγγαλ, υἱοῦ τοῦ Κόναλ, ἐν τινι συμποσίῳ ἐνθα ὁ πατὴρ τῆς τὸν εἶχε καλέσει, ἐπροτίμησε νὰ

ἐγκαταλίπῃ τὴν πατρίδα τῆς καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν ἐραστὴν τῆς. Τοῦτο ὅμως ἀνεκάλυψεν ὁ Ὑδαλλὰν τοῦ ὀπίου τὸν ἔρωτα ὀλίγον πρότερον εἶχεν ἀποκρούσει, καὶ ὠρκίσθη νὰ τὴν ἐκδικηθῇ. Ὁ Φίγγαλ, ἐνθους ἐκ τοῦ κάλλους καὶ τοῦ ρωμαντικοῦ πάθους τῆς κορασιδος, συνήνεσε νὰ τὴν καταστήσῃ σύζυγόν του ἅμα ὡς ἤθελε λάβῃ πέραις ἢ ἐκστρατεία τοῦ Καρακούλ καὶ ἤθελεν ἐξέλθῃ αὐτὸς νικητῆς. Ὅθεν ἐδάδισε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ὅπως ἀναχαιτίσῃ τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν του, καὶ ἀφήκε τὴν Κόμαλαν ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐνός λόφου, ἐξ ἧς ἦσαν ὁρατὰ τὰ στρατεύματα τοῦ Καρακούλ, ὑποσχεθεὶς εἰς αὐτὴν ὅτι θὰ ἐπέστρεφε τὴν νύκτα ἐὰν ἐπεκράτῃ τοῦ ἐχθροῦ του. Ἐξεληθὼν νικητῆς, πέμπει τὸν Ὑδαλλὰν ὅπως ἀναγγεῖλῃ τοῦτο εἰς τὴν ἐρωμένην του, ἀλλ' αὐτὸς ἐκδικούμενος τὴν περιφρόνησιν τῆς Κόμαλας, τὴν εἰδοποιεῖ ὅτι ὁ ἐραστὴς τῆς ἀπέθανε. Ἡ Κόμαλα ἀπελπίζεται καὶ ἐκρήγγυται

Ἐπὶ τῇ εἰκοστέπενταετηρίδι τῆς διευθύνσεως τοῦ κ. Δ. ΒΕΝΕΤΟΚΛΕΟΥΣ
Δῶρον τῶν Μαθητῶν 1878 - 1904.

εἰς θρήνους, βλέπουσα δὲ ἐπανερχόμενον τὸν Φίγγαλ δὲν τολμᾷ νὰ πιστεύσῃ τοὺς ὀφθαλμούς τῆς καὶ ἐκλαμβάνει αὐτὸν ἀντὶ τῆς σκιάς τοῦ ἐραστοῦ τῆς, βεβαιωθεῖσα δὲ ὅτι πράγματι ἦτο ὁ ἴδιος ἀποθνήσκει ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς χαρᾶς.

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΦΙΓΓΑΛ, βασιλεὺς τοῦ Μόρβεν.
ΚΟΜΑΛΑ, θυγάτηρ τοῦ Σάρνου, ἐρωμένη τοῦ Φίγγαλ.
ΥΔΑΛΛΑΝ, υἱὸς τοῦ Λαμόρ, ἐραστὴς τῆς Κόμαλας.
ΔΕΡΣΑΓΡΕΝΑ, θυγατέρες τοῦ Μόρβεν, σύντροφοι τῆς Κόμαλας.
ΜΕΛΙΑΚΟΜΑ }
ΒΑΡΔΟΙ. }

ΣΚΗΝΗ Αἱ (1)

Δερσαγρένα καὶ Μελιακόμα.

ΔΕΡΣΑΓΡΕΝΑ

Ἐπῆρε τέλος τὸ κυνήγι.
Στὸ Ἄρβεν δὲν ἀκούγεται ἄλλο

(1) Τὴν μικρὰν ταύτην τραγωδίαν διήρσα εἰς σκηνάς, πιστεύων ὅτι οὕτω θέλει παράσχῃ πλεῖονά θέλητρα εἰς τοὺς ἀναγνώστας.

ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸν ἦχο.
Ἐλα, τοῦ Μόρβεν κόρη, ἔλα ἀπὸ τῆς ἀκροποταμῆς τῆς Κρόνας. (1)
Ἄς τὸ δοξάρι σου πάρε τὴν ἄρπα.
Μὲ τὰ τραγούδια μας ἄς ἔρθῃ ἡ νύχτα,
καὶ γύρω στ' Ἄρβεν ἄς ἀπλωθοῦνε
κι' ἀνά στοὺς λόφους ἄς ἀντηχῶσιν.

ΜΕΛΙΑΚΟΜΑ

Ἀλήθεια ἡ νύχτα πλάκωσε,
ὡ γαλανόματι παρθένα.
Στοὺς κάμπους πάνω ἀπλώνεται
τὸ μαῦρο τὸ σκοτάδι.
Πλάϊ στὸ ποταμάκι
εἶδα ἓνα ζαρκάδι
καὶ μέσα στὴ μαυρούλλα
τὸ πῆρα γιὰ βουναλάκι.
Μὰ ξάφνου εἶδα καὶ πύδηξε κι' ἐχάθη.
στὰ κέρατά του γύρω
φωτιὲς στρουθογυροῦσαν,
καὶ μέσα ἀπὸ τὰ σύννεφα τῆς Κρόνας
βγάνανε τὰ φαντάσματα
τὰ ὄχρα τῶν τὰ κεφάλια.
Αὐτὸ τί λές, νὰ ἐξηγᾷ;

(1) Μικρὸς ποταμὸς ἐκβάλλων εἰς τὸν Κάρρονα.

ΔΕΡΣΑΓΡΕΝΑ

"Αχ, τί είναι αυτά που άκουω!
Σημάδια είναι τούτο
πώς πέθανε ο Φίγγαλ.
"Ωϊμένα! "Έπεσε ο βασιλνᾶς
τῶν άντριωμένων και νικάει
ο Καρακούλ. (1) Κόμαλα, έλα
κατέβα, δύστιχη κόρη του Σάρονου,
από τον ίσκιερό σου λόφο·
έλα με θρήνους και με δάκρυα·
σκοτώθη ο άντ'ας σου, έπεσ' ο νέος
που αγαπούσες κι' ή όσκιά του
ή αγαπημένη ιδως πλανᾶται,
για να σε δῆ, στο λόφο άπάνω.

ΜΕΛΙΑΚΟΜΑ

Κύτταξ' έκει πῶς κάθεται
ή Κόμαλα άπελπισμένη.
Πλάϊ στα δυο της πόδια
δυο σκύλλοι σταχτεροί κουνούν
τά δικωμένα αυτιά τους·
τά διάπλατα ρουθούνια τους
καπνίζουν και ρουφούνε
τό κρύο άνεμοψύσημα.
Τό σκυθωπό της κούτελο
τό άκουμπάει άπάνω
στά μπράτσα της, και του βουνοῦ τ' άγέρι
παίζει με τά μαλιά της.
Τά όμορφα ρίχνει μάτια της
γύρω στους ώριους κάμπους,
'κει που τῆς είχε τάξιμο
ο αγαπητικός της
πῶς θα ξαναγυροῦσε.

ΣΚΗΝΗ Β'

Κόμαλα και οι άνω.

ΚΟΜΑΛΑ

Ρέμα έσύ του Κάροου (2) γλιόρορο,
γιατί τό ταραγμένο σου τό κύμα
κυλά στο αίμα; ο άχος τῆς μάχης
βούϊξε εις τὴν άκροποταμιά σου.
Μὴν τύχη και σκοτώθηκε ο Βασιλνᾶς του Μόρβεν;
"Ω, έσύ λευκό φεγγάρι, ούρανοπαίδι,
έδγα έξω, τρύπισε τά δαδωμένα
σύννεφα όπου σε σκεπάζουνε και άσε
να 'δῶ τῶν όπλων του τὴ λάμψη μες τους κάμπους!
"Η κάλλιο, έσύ μετέωρο που τὴν νύχτα
τῶν πεθαμένων τες ψυχες φωτίζεις,
έλα, έσύ μετέωρο, και με τό πλάνο
τό φῶς σου δείξέ μου τό δρόμο
που πάει για του αγαπητικού μου!
"Αχ. Ποιός θα με φυλάξῃ από τὴ λύπη
κι' από τὸν έρωτα του 'Υδαλλάν;
Πότε άρά γε να δῶ θε να μπορέσω
τόν ήρωά μου τὸν αγαπημένο
στούς λόχους μέσα να πετᾷ ὡσαν άχτίδα
άνατολῆς άνάμεσα στην πάχνη τῆς αύγούλας;

ΣΚΗΝΗ Γ'

'Υδαλλάν και οι άνω.

ΥΔΑΛΛΑΝ

'Ελάτε, πάχνες σεϊς πυκνές τῆς Κρόνας,
σκεπάσετε τὸν κυνηγό (3) με τά άπλωτά σας

(1) 'Ο Καρακούλ ούτος είναι ο Καρακάλλας, υίός του Αδοκράτορος Σεβέρου, οστις εξεστράτευσε κατά τῶν Καλυθωνίων τῷ 211 π. Χ.

(2) 'Ο ποταμός ούτος ἦτο τό ὄριον τῶν Ρωμαϊκῶν κτήσεων ἐν Βρετανίᾳ και ἐχώριζε τὴν ρωμαϊκὴν ἐπικράτειαν ἀπὸ τῆς Σκωτίας ἣτις διετελεῖ ελευθέρη. Τό ὄνομα τοῦτου (Carron) διατηρεῖ μέχρι σήμερα, και ἐκβάλλει εἰς τό Forth, ὀλίγα μίλια πρὸς βορρᾶν τοῦ Falkirk.

(3) Τὸν Φίγγαλ.

τά δάβανα! 'Απ' τὰ μάτια μου κρούψτε τὰ βήματά του
για να μη μου θυμίζουνε τὸν πεθαμένο φίλο.
Τὰ τάγματα σκορπίσανε κι' οἱ άντρες πιά δὲν
[τρέχουν
τριγύρω στα περίφανα σκουτάρια...
ὦ, κατοράκυλα, ποταμὲ αἱματοδαμένε!
έπεσε του λαοῦ ο βασιλνᾶς για πάντα.

ΚΟΜΑΛΑ

Ποιός, άποκρίσου, ποιός, παιδι τῆς μαύρης νύχτας,
ποιός έπεσε στο σκοτεινό του Κάροου ρέμα;
λευκός σαν του 'Αρβεν ἦτανε τό χιόνι; ()
ή γελαστός σαν τ' ούρανού δοξάρι;
Μοιάζανε τά σγουρά μαλιά του
με του βουνοῦ τὴν καταχνιά σαν τὴ χρυσώνει
του ήλιου ή άχτίδα; 'Εμοιαζε στη μάχη
ὡσαν άστροπελέκι; έμοιαζε στο τρέξιμο μ' άλάφι;

ΥΔΑΛΛΑΝ (2)

"Ω, ἄς μπορούσα νάδλεπα
τὴν όμορφην άγάπη μου να σκύφτη
ἀπὸ τό βράχο της! (3) "Ω, ἄς μπορούσα (1)
ν' άγνάντευα τὰ μάτια της κόκκινα ἀπὸ τό κλάμα!
Και τό ζεστό της μάγουλο που τό μισοσκεπάζουν
τά λυθῶρα της τά μαλιά! Ζέψυρε, φύσα.
Σίκοσ' τά ὠρια της μαλιά και δείξε μου στα μάτια
τ' άλαδαστρένια μπράτσα της και τ' όμορφό της
[στῆθος

που ή θλίψη πιό όμορφο τό κάνει!

ΚΟΜΑΛΑ

Πῶς εἶπες; πέθανε λοιπόν ο γιός του Κόμαλ;...
Στό λόφο πάνω ο κεραυνός κυλάει!
Στά πύρινά του τά φτερά ή άστραπή πετάει!
"Αχ! "Οχι δε φοβάμαι, δε φοβάμαι πιά.
Τί έχω για να φοβηθῶ άφου κι' έχάθη
ο Φίγγαλ μου; Πέ μου κακομνήτη,
πάει λοιπόν, σκοτώθηκε εκείνος
που σπούσε με τά χέρια τες άσπίδες;

ΥΔΑΛΛΑΝ

Σκορπίστηκαν στούς λόφους οἱ όπλίτες,
κι' οὔτε θ' άκούσουν πιά του Φίγγαλ τὴ φωνή.

ΚΟΜΑΛΑ

"Ω, έσύ του κόσμου βασιλνᾶ, (5) βῆμα πρὸς βῆμα
να σ' άκλουθήξῃ του θανάτου ή άντάρα!
"Αμποτε να ξαφανιστῆς! Τα βήματά σου
γοργά στον τάφο να σε πάνε!
Κι' άπά στο κρύο σου τό μνήμα
παρθένα κόρη να σε κλάψῃ,
όμοια μ' έμένα στίς ζωῆς της
τὴν άνοιξι με δάκρυα άπ' λπισμένα!....
Γιατί σκληρὸ έσύ 'Υδαλλάνη
μούπες πῶς πέθανε ο ήρωάς μου;
"Αχ, θα παρηγοροῦμουνα με τὴ γλυκιαν έλπίδα
πῶς θα τόνε ξανάδλεπα πάνω στούς βράχους!

(1) 'Η Κόμαλα φοβουμένη μήπως ο έραστής της απέθανε δὲν τολμᾷ να έρωτησῆ περὶ αὐτοῦ ἀπ' εὐθείας ἀλλὰ ποιεῖται χρῆσιν περιφράσεων.

(2) 'Ο 'Υδαλλάν ὀμιλεῖ καθ' εαυτόν.

(3) "Η έννοία ἐν τῷ πρωτοτύπῳ εἶναι ἐνταῦθα τόσον σκοτεινὴ ὡσον και ἐπαμφοτερίζουσα:

Ο that I might behold his leve, fair-loaning from her rock.

(4) 'Ο 'Υδαλλάν δὲν ἠδύνατο να τὴν διακρίνῃ ἐνεκα τοῦ σκότους τῆς νυκτός.

(5) 'Εννοεῖ τὸν Καρακάλλαν.

'Από μακρού οἱ θορήες τῶν δέντρων
θα γέλαγαν τὰ μάτια μου, και του άγέρα
ο θόρυβος στα γελασμένα αυτιά μου
έμοιαζε τὸν άχο τῆς σάλπιγγός του....
"Ηθελα νάμουνα κοντά του,
πλαί στην άκροποταμιά του Κάροου,
τά παγωμένα χεῖλη του να του ζεσταίνω
με τά άχνισμένα μου τά δάκρυα.

ΥΔΑΛΛΑΝ

"Οχι, δὲν κοιτεται στον Κάροο,
μόνο στο "Αρβεν του σικώσαν τάφο
οἱ όπλίτες. Σῦ, φεγγάρι, ἀπὸ τά σύννεφά σου
τά χλωμασμένα φέξε τον και ρίξε
τες φωτερές άχτίδες σου πιά στην άροματωδιά του
για να τὸν δῆ ἀπὸ μακρού ή Κόμαλά του!

ΚΟΜΑΛΑ

Σταθῆτε, σεῖς, σταθῆτε νεκροθάφτες,
ἀφήστε με να δῶ τὸν αγαπητικό μου!
"Ωϊμένα! Μ' άφησε μονάχη στο κυνήγι!
"Ωϊμέ! Στὸν πόλεμο δὲν ἦξερα πῶς ἦθε πάει.
Μου 'ταξε πῶς θα γύρναε τὴν νύχτα.
Αὐτό ἦτανε λοιπόν τό γουρισμό του!....
γιατί δε μούπες, σύ παιδι του βράχου, (1)
πῶς ἦθε τὸν σκοτώσουνε; Τὸν εἶδες
να πλέρ μες στο αίμά του και δε μου τῶπες!

ΜΕΛΙΑΚΟΜΑ

Τί εἶν' αὐτός ο θόρυβος όπου τ' αυτιά σπαράζει;
Τί εἶν' αὐτὲς αἱ φωτερές μορφές όπου άστράφτουν;
Ποιός (2) εἶν' αὐτός που ροβόλα, σαν ποταμίσιο
[κύμα (3)
κάτω ἀπ' τό φεγγαρόφωτο, εις του "Αρβεν τοῦς
[κάμπους;

ΚΟΜΑΛΑ

Ποιός άλλος θε να είναι ἀπ' τὸν καταραμένο
γιό του άρχοντα του κόσμου, άλλος ἀπ' τὸν έχτρο
[μου;
"Ελα, του Φίγγαλ πνεῦμα, ἀπὸ τό σύννεφό σου
κι' ὀδήγα τό δοξάρι τῆς Κόμαλας, να τὸν ρίξῃ
στο δάσος σαν ζαρκάδι. "Ομως έκει τί βλέπω;
Αὐτή, ὦ, αὐτὴ είναι του Φίγγαλ ή σκιά!
Κ' έρχεται πρὸς έμένα! Τὴν περιτριγυρίζουν
ψυχές αποθαμένων χλωμές! "Ω αγαπημένε,
γιατί έρχετ' ή σκιά σου εδῶ να με τρομάξῃ
και βάλσαμο να χύσῃ στη θλιβερή ψυχὴ μου;

ΣΚΗΝΗ Δ'

Φίγγαλ, Βάρδοι και οι άνω.

ΦΙΓΓΑΛ

Βάρδοι πιάστε τες άρπες σας, τες μάχες τραγουδάτε
του Κάροου. Στά ούράνια οἱ ήχοι τους ἄς φτάσουν.
"Ο Καρακούλ φεύγει μπροστά στούς κάμπους που
[θαροῦσε
πῶς θα νικοῦσεν. "Εφυγε ὡσαν άτμός άγέρα
που κρύβει μες στα σπλάχνα του φαντάσματα τῆς
[νύχτας,
ὡταν τὸν σπρώχνῃ ο άνεμος, και πλάνο μες στο
[δάσος

(1) 'Υπαινίττεται Αρυίδην τινά, ἐν πιθανῶς εἶχεν έρωτήσει περὶ τῆς εκθάσεως τοῦ πολέμου τοῦ Καρακάλλα.

(2) 'Ο Φίγγαλ, νικητής, φαίνεται μακρόθεν επανερχόμενος μετὰ τῶν στρατευμάτων του· ἠ δὲ Κόμαλα μαθοῦσα τὸν θάνατόν του τὸν εκλαμβάνει κατ' αρχάς, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν επόμενων στίχων ἐντὶ τοῦ Καρακάλλα.

(3) Quis est iste qui quasi flumen ascendit?

Γερ. γ'. 46 vol. 7.

τό σκοτεινό, τό άστατο τό φῶς ὀρμᾶν....
Μου φαίνεται σαν ν' άκουσα κάποια φωνή που
[μοιάζει
με τό γλυκό τό παράπονο του δροσεροῦ του άγέρα
όπου φυσάει ἀπ' τό βουνό. "Αχ, ή φωνή λες νάσαι
τῆς κυνηγήτρας του Κονάλ! Τῆς κορασιάς του
[Σάρονου!
"Εβγα έξω ἀπὸ τοῦς βράχους σου, γλυκιά μου
[άγάπη, τρέξε·
κάμε ν' άκούσω τὴ φωνή, τὴν όμορφη φωνή σου!

ΚΟΜΑΛΑ (1)

"Ω, αγαπημένε για του θανάτου,
πάρμε μαζί σου μες στη σπηλιά σου. (2)
ΦΙΓΓΑΛ

Ναί, στη σπηλιά μου θάρτεϊς γλυκιά μου.
"Επαψ' ή άντάρα. 'Ο ήλιος λάμπει
πάνω στούς κάμπους. "Ελα, πανώρια
σύ κυνηγήτρα. "Ελα μαζί μου!

ΚΟΜΑΛΑ

"Ω, τί εἶν' αὐτό που βλέπω, τί άκούω!
Εἶναι ο Φίγγαλ μου και ζῆ! Γυρίζει
γεμάτος δόξα. Νά, ἐγγίξω
τό χέρι του τό άντριωμένο!
"Ωϊμέ, "Ωϊμέ! Τί αγωνίες!
Τί λύπες που σπαράζουν τὴν καρδιά μου!
Δὲν εἰμ' ἐγώ!... Θα πάω να ήσυχάσω
πάνω στο βράχο, ὡσο να συνέτρη
ή ψυχὴ μου ἀπ' τὴν τρομάρα τούτη.
"Ελάτε σεῖς στο πλάϊ μου κόρες του Μόρβεν.
"Ελάτε με τες άρπες σας, κάμετε τὸν άγέρα
με τά γλυκά τραγούδια σας ν' αντιλαλήσω....

ΔΕΡΣΑΓΡΕΝΑ

Τρία ζαρκάδια πέσανε, Κόμαλα, στο "Αρβεν.
Κύττα τὴ φλόγα που στο βράχο λάμπει.
"Ελα του Μόρβεν βασιλνᾶ, σε περιμένει
ή Κόμαλά σου στο ξεφάντωμά της.

ΦΙΓΓΑΛ

Και σεῖς, παιδιὰ του τραγουδιού στον ούρανο άνε-
[βάστε
του Κάροου τοῦς πολέμους για ν' αναγαλλιάσῃ
ή λιγερή παρθένα μου με τ' άσπρο χέρι.

ΣΚΗΝΗ Ε'

Φίγγαλ, Βάρδοι και 'Υδαλλάν.

ΒΑΡΔΟΙ

Κύλα τό ρέμα σου τό άθροισμένο,
ὦ Κάροε. "Εφύγανε οἱ έχτροί μας
άνταριασμένοι. Τὸν ήλιολουσμένο
κάμπο μας δὲν πατοῦνε πλέον
τά άτια τους. Τὰ περίφανα τους
λάβαρα άλλου θα πάν να στίψουν.
"Ησυχά ο "Ηλιος στο μέλλον θα λάμπῃ.
Στά βλέφαρά μας πρόσχαρη ή νύχτα
ύπνο θα φέρνῃ· θα αντιλαλοῦνε
χαρᾶς τραγούδια, και τά σκουτάρια
θα κρεμαστοῦνε πάνω στούς θόλους.
Τό γιό του πελάγου θα πολεμοῦμε
και θα γλεντοῦμε· και με τό αίμα

(1) 'Ο Φίγγαλ εὑρίσκειται ἀκόμη εἰς τινά ἀπόστασιν και ἠ Κόμαλα ὑπὸ τὴν ἐπιρ. τῆς πλάνης της εξακολουθεῖ να τῷ ἀποτεινεται ὡς πρὸς τὴν σκιάν του.

(2) 'Η Κόμαλα ὑπαινίττεται τὸν τάφον του ἐν ᾧ ο Φίγγαλ τὸν ὑπαινιγμὸν τοῦτον εκλαμβάνει ὡς εκφρασιν έρωτος.

τὰ χέρια θὰ βάφουνε τῶν γιῶν τοῦ Λοκλίνου.
Κύλα τὸ ρέμα σου τὸ ἀφρισμένο,
Κάρρε, μ' ἀναγαλιά· πᾶν οἱ ἐχθροὶ μας
ὄταν ἴσκιαι αὐγῆς ὄταν χαράξῃ.

ΣΚΗΝΗ ΣΤ΄.

Μελιλόμα καὶ οἱ ἄνω.

ΜΕΛΙΑΚΟΜΑ

Ἦ πῶστ' ἀπ' τοὺς οὐρανοὺς, ἀνάλαφρες σεῖς πάχνες,
καὶ σεῖς τοῦ φεγγαριοῦ χλωμὲς ἀχτίδες ἀνεβάστε
πάνω στὰ οὐράνια τὴν ψυχὴ τῆς λιγεροῦς παρθένας.
Πάνω στὸ βρόχο κοίτεται ἀλαλη, πεθαμένη.
Ἄχ! Πάει ἡ Κόμαλα, δὲ ζῆ....

ΦΙΓΓΑΛ

Πῶς; Τί εἶπες; Πέθανε τοῦ Σάρνου ἡ θυγατέρα;
Πέθανε ἡ ἐλπίδα μου; ... Χάθηκαν Κόμαλά μου!
Δυστυχισμένη Κόμαλα! Ἄς πετάξῃ
στὴν ἀγαλιά μου μέσα ἡ ψυχὴ σου
ὄταν θὰ κάθουμ' ἐρημος στὲς ἀκροποταμιές μου.

ΥΔΑΛΛΑΝ

Ἰδιόμυνα! Σδύστικε ἡ γλυκιὰ λαλιά τῆς κυνηγήτρας
τοῦ Κόναλ! τὰ ἀλαφρόποδα νὰ κυνηγήσῃ ἀλάφια
δὲν θὰ τὴν ξαναδῶ! Ἄχ! Γιατί λύπησα τὴ ψυχὴ τῆς;

ΦΙΓΓΑΛ

Φύγε ἀπὸ μπρός μου, ἐδὼ παιδί καταραμένο!
Στὰ παναγύρια μου στὸ ἐξῆς δὲ θὰ ξανακαθίσης
μῖτε μαζί μου στὸ ἐξῆς θὰ βγῆς νὰ κυνηγήσῃς,
καὶ κάτω ἀπ' τὲς σαίτες σου δὲ θενὰ ξαναπέσουν
οἱ ἐχθροὶ μου (1) ... Ὀδηγῆστε με στὸ μέρος ποῦ
ἡ ἀγάπη μου, νὰ ξαναδῶ τὸ ὄμορφό της σώμα...
Ἄχ! Νάτην, κοιμάται χλωμὴ καὶ γιὰ στερνό της
[στρώμα

ἔχει τὸ βρόχο τὸ ξερό! Ἄνεμος παγωμένος
τὰ ὀλόξανθά της τὰ μαλιὰ ἀνάερα σκῶνει,
κι' ἡ κόρδα τῆς σαίτας της ἀναστενάξῃ ἀκόμα!
Ἐπέσανε τὰ βέλη της κάτω ἀπ' τὸ λιγερό της
τὸ σώμα! Ὡ βάρδοι, ψάλτε της, ψάλτε της μοιρο-
λόγια
ν' ἀντιλαλήσουν τὰ βουνὰ γλυκὰ τὸ ὄνομά της!

ΒΑΡΔΟΙ (2)

Κυττάξτε τὰ μετέωρα πῶς γύρω της γυρίζουν
καὶ τὴν περικυκλῶνουνε νὰ πάρουν τὴ ψυχὴ της.
Τοῦ φεγγαριοῦ κυττάξτε οἱ κάτωχρες ἀχτίδες
πῶς στὰ οὐράνια πάνω νεβάζουν τὴ ψυχὴ τῆς!
Βγαίνουν ἀπὸ τὰ σύννεφα μ' ἀστραφτερά τὰ μάτια
οἱ σκιὲς τοῦ Φιδαλάνη (3) καὶ Σάρνου (4) καὶ

σκύφτουνε λυπημένες. Πότε τὸ ἄσπρο σου χέρι,
Κόμαλα, θὰ πετάξῃ στὴν ἄρπα σου ἀπάνω;
Πότε ἡ γλυκιὰ φωνὴ σου θενὰ ἀκουστῆ στοὺς βρά-
χους

ὡσὰν ζεφύρου φύσημα, πάνω στους κρούους βράχους;
Στὸ βρόχο οἱ φιλινάδες σου θὰ πᾶν νὰ σὲ ζητᾶνε
μὰ δὲ θὲ νὰ σὲ βρίσκουνε. Καμμιά φορὰ μονάχη,
μὲς στὴ ψυχὴ τους θάρχεσαι στὴν ἐρημιὰ τῆς
[νύχτας

1) Αὕτη ἦτο ἡ μεγαλειότερα ποινὴ ἢ ἧσθε ἡδύνατο τὴν
ἐποχὴν ἐκείνην νὰ ἀπονεμηθῇ εἰς στρατιώτην. Ἀποκλειό-
μενος τοῦ στρατοῦ ὤφειλε ἀναγκαστικῶς νὰ ζῆ ἀδόξως καὶ
περιφρονοῦμενος

2) Οἱ στίχοι οὗτοι ἀποτελοῦν εἶδος ἀποθεώσεως.

3) Ὁ Φιδαλάν ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Ἰν-
στώρης (Macpherson).

4) Ὁ Σάρνος, πατήρ τῆς Κόμαλας, ἀπέθανεν ὀλίγον
μετὰ τὴν φυγὴν τῆς θυγατρὸς του.

νὰ χύνῃς ἀναγάλλιασμα, καὶ ἡ γλυκιὰ λαλιά σου
μέσα στ' αὐτιά τους ὡς ἀντιχρῆ καὶ ὄταν ξημερώνη
ὁ νοῦς τους εἰς τὰ ὄνειρα τῆς νύχτας θὰ γυρίζῃ....
Κύτταξε τὰ μετέωρα πῶς γύρω της γυρίζουν
καὶ τὴν περικυκλῶνουνε νὰ πάρουν τὴ ψυχὴ της.
Τοῦ φεγγαριοῦ, κυττάξτε, οἱ κάτωχρες ἀχτίδες
πῶς στὰ οὐράνια πάνω νεβάζουν τὴ ψυχὴ τῆς!

ΜΙΧ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Η ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

Η «Σκλήραινα» ἴδου τὸ νεώτατον καὶ πρωτότυπον
ἔργον τοῦ Κου Ἀμπελά, διδαχθὲν ἀπὸ τῆς
σκηνῆς τοῦ «Βασιλικοῦ θεάτρου» Ἀθηνῶν τῇ 18
Δεκεμβρίου 1904, καὶ ἐγκριθὲν ἐν τῷ Λασσανεῖῳ
δραματικῷ ἀγῶνι τοῦ ἔτους τούτου. Κατὰ τὴν δημο-
σιευθεῖσαν κρίσιν τῶν ἀγωνοδικῶν: «Ὁ ποιητὴς
ἔλαβε τὴν ὑπόθεσιν τῆς Σκληραίνης ἐκ τοῦ Ζωναρά,
τοῦ Κεδρηνοῦ καὶ τοῦ Ψελλοῦ καὶ μετεποίησε ταύτην
κατὰ τὰς ἀξιώσεις τῆς δραματικῆς τέχνης»
. «Ἡ πλοκὴ τοῦ μύθου ἔχει καλῶς καὶ ἡ κά-
θαρσις ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἡ ἠθικὴ ποιότης τοῦ δράματος
ἔχει καλῶς» «Ἡ τραγωδία ἔχει πολλὰς ἀρε-
τάς» Ἐβραβεύθη δὲ «διὰ τὴν ὀρθοπέειαν τοῦ
ποιητοῦ, τὸ μέτρον, τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν στιχομυθίαν,
ἣτις περιέχει ἀδρά νοήματα καὶ εὐφυϊολογίας ἀξίας
μεγάλου ποιητοῦ».

Τὸ πρῶτον ἤδη δραματοποιεῖται αἱ τύχαι τῆς
ὥραιας ἀλλὰ καὶ τόσον τραγικοῦ τέλους σχοῦσης
Σκληραίνης, πεσοῦσης θῦμα τοῦ φθόνου τῆς νεωτέρας
Μηδείας, Ζωῆς τῆς Πορφυρογεννήτου. Ἡ ἐπιφανὴς
πατρικία Σκλήραινα, ὅτε ὁ ἀδελφός της Βασίλειος
Σκληρός καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος, ἀμφότεροι
στρατηγοὶ, βασιλευούσης τῆς Ζωῆς εἶχον ἐξορισθῆ εἰς
Μιτυλήνην, τοὺς ἠκολούθησε καὶ τοὺς περιποιήθη τὰ
μέγιστα. Εἰς τοῦτο ἀκριβῶς ὤφειλε τὴν εὐνοίαν τοῦ
Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου, ὅτε οὗτος ἀνακληθεὶς
τῆς ἐξορίας ὑπὸ τῆς βασιλείας ἐγένετο σύζυγος αὐτῆς
καὶ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου.

Ἡ ζηλότυπος Ζωὴ ἦτις κατ' ἀρχὰς μὲν ἠνέχθη
τὴν Σκλήραιναν, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ τὴν πρῶτην
Ζωστήν της (ὑπασπίστριαν), φέρουσαν τὸν τίτλον τῆς
Αὐγούστας (σεβαστῆς) καὶ ἐξισουμένην πρὸς αὐτήν·
ὤμοσε λοιπὸν φοβεράν ἐκδίκησιν.

Ἐν τῇ πρώτῃ πράξει, καθ' ἣν στιγμὴν περιστοι-
χομένη ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων τιτλούχων τῶν ἀνακτόρων
προσέρχεται εἰς τὸ χρυσοτείκλιον πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ
αὐτοκράτορος ἐπιστρέφοντος ἐκ τῆς θήρας, συγχρόνως
δὲ καὶ ἡ Σκλήραινα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν, συνά-
πτεται δεινὴ λογομαχία μεταξὺ τῶν δύο Αὐγούστων,
ἐν ἣ ἐκδηλοῦται τὸ φλογερὸν μίσος της κατὰ τῆς συν-
θρόνου. Παραθέτομεν ὀλόκληρον ἐνταῦθα τὴν σκηνήν,
ὅπως ὥραϊαν.

ΣΚΗΝΗ Θ΄.

Ζωὴ — Σκλήραινα

ΖΩΗ

(πρὸς τὴν εἰσερχομένην Σκλήραιναν)

Βραδεῖα, τελευταία ἐμφανίζεται
ἵνα ὑποδεχθῆ τὸν αὐτοκράτορα ἡ Σκλήραινα...

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

(διακόπτουσα αὐτὴν μεθ' ὑπερηφανείας).

Ἡ Σεβαστή! — Τὴν θέσιν μου
γνωρίζω. Προηγείται ἡ βασίλισσα,
καὶ ἔπεται ἡ Σεβαστὴ ἡ Σκλήραινα.

ΖΩΗ

(νεύουσα εἰς τοὺς ἐν τέλει νὰ ἀπέλθωσι)

Πομπὴ ἰδιαίτερα εἶναι περιττὴ,
ὄταν πρὸ τῆς Αὐγούστας ἐμφανίζεται
ἡ μέχρι χθὲς Ζωστή της καὶ ἀκόλουθος.

(ἀποχωρούντων τῶν ἐν τέλει μένουσι μόναι)

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

Τιμὰς Αὐγούστας ἀποδίδει εἰς ἐμὲ
τῆς Σεβαστῆς ὁ τίτλος, ὃν ἡ Σύγκλητος
καὶ ὁ σεπτὸς Μονάρχης μοι ἀπένειμε.
Τὴν θεοφιλεστάτην βασιλείαν σου
τιμῶ, ἀλλ' ὑπακούω εἰς τὴν Σύγκλητον
καὶ εἰς τὸν βασιλέα! — Εἶμαι σεβαστὴ! ...

ΖΩΗ

(διακόπτουσα αὐτὴν)

Διὰ τὴν καλλονὴν σου....

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

Ὡς ἡ ἀνασσα

Διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ καταγωγὴν.

ΖΩΗ

Διὰ τὸν νόμιμόν μου γάμον....

(βλέπουσα τὴν Σκλήραιναν προχωροῦσαν πρὸς τὸν θρό-
νον της)

— Σκλήραινα

ὁ θρόνος σου αὐτὸς εἶναι τεμάχιον
τοῦ διχοτομηθέντος θρόνου μου.

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

Αὐτὸν

καθώρισεν ὁ βασιλεὺς, ἡ Σύγκλητος
εἰς τὸν Σκληρῶν τὸν τελευταῖον ἔκγονον.

ΖΩΗ

Ἄλλ' ὄχ' ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Σύνοδος.

Ὁ Κωνσταντῖνος Μονομάχος δύναται
νὰ σὲ νομίμῃ ὡς γυναῖκα φίλν του,
ἀλλὰ ὁ Αὐτοκράτωρ ὁ Τριδαύγουστος
δὲν δικαιούται ὡς Αὐγούσταν νὰ τιμᾷ
ἄλλην ἐκτὸς τῆς ἱερᾶς συζύγου του.

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

Πολὺ εὐκόλως ἡ Μεγαλειότης σου
διχοτομεῖ ἀπόντα τὸν Τριδαύγουστον
ὡς Κωνσταντῖνον καὶ ὡς αὐτοκράτορα·
ἀλλ' ἡ πρὸς σὲ λαλοῦσα τῶρα Σεβαστὴ
ἕνα καὶ μόνον βλέπει εἰς τὸ πρόσωπον
τὸ ἱερὸν τοῦ βασιλεύοντος ἀνδρός,
τὸν Κωνσταντῖνον Μονομάχον. Δι' αὐτὴν
τοιούτου ἦτο πρῖν χρῆσθῆ ὡς βασιλεὺς,
τοιούτου ἦτο καὶ θὰ εἶναι πάντοτε.
Γνωρίζεις τίνες με συνδέουσι δεσμοὶ
μετὰ τοῦ βασιλέως...

ΖΩΗ

(προσποιουμένη ἡπιον ὄψος)

Ναί! ἐξορίστον

εἰς Μιτυλήνην καὶ ιδιωτεύοντα
τὸν εἶχεσ συνοδεῦση νοσηλεύουσα,
μεριζομένη μετ' αὐτοῦ τὸν πλοῦτόν σου,
παρηγοροῦσα, ψάλλουσα καὶ θέλγουσα!...
Καὶ τὸ ἀναγνωρίζω. Οὐδὲν ἠλπίζεις
παρὰ τοῦ ἐξορίστου τότε στρατηγού....
καὶ διὰ τοῦτο ἡ αὐτοθυσία σου
ἐξετιμῆθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ πρῶτην σὲ
ἐκάλεσεν ἐνταῦθα βασιλεὺς κληθεὶς
καὶ σύζυγός μου... τρίτος. Μὲ ἱκέτευσε
νὰ σὲ προσλάβω ὡς Ματρῶναν, ὡς Ζωστήν.

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

(διακόπτουσα αὐτὴν)

Ὡς πατρικίαν, συγγενῆ του ἔγγονὴν
τοῦ Βάρδα τοῦ Σκληροῦ καὶ ὡς ἀνεψιῶν
τῆς Πουλχερίας.... ὡς Σεβαστοκράτειραν.

ΖΩΗ

Ἔστω! καὶ ὑπεσχέθην.

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

Μὲ ἐκάλεσας

γραπτῶς. Ἐνόρκως ὑπεσχέθης μάλιστα
φιλίαν.

ΖΩΗ

Ναί! φιλίαν εἰς τὴν Σκλήραιναν,
ἀλλ' ὄχι εἰς γυναῖκα βλέψεις ἔχουσαν
κ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θρόνου μου τοῦ ἱεροῦ.

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

Ἄλθῶς.

Γνωρίζεις ὅτι τὸν κατέπειθα ἐγὼ
νὰ συζευχθῆ με σὲ.... τὴν δις χιρεῦσάσαν.

ΖΩΗ

(βλέπουσα βλοσυρῶς αὐτὴν)

Ἡ ἀπληστία σου δὲν εἶχεν ὄρια.

Ἦκούσθη ὅτι τὰ λαμπρὰ παλάτια
ὅπου ἐτέλειε παννυχίους εορτάς,
ἦσαν μικρά.... Δὲν ἦσαν ἐπαρκῆ εἰς σὲ.
Καὶ ὁ σεπτὸς μονάρχης διεμοίρασε
τοὺς ἱεροὺς τοῦ οἴκου μεταξὺ αὐτοῦ,
τῆς ἀδελφῆς του καὶ τῆς... ἐρωμένης του.
Αὐτὸς ἐκράτησε τὸ μέσον.... καὶ ἡμεῖς
τὰ πέρα! — Σὺ τὰ ἄδυνα τὰ ἱερά,
σὺ τοὺς λευμῶνας, σὺ τοὺς παραδείσους του,
σὺ τὴν καρδίαν τοῦ σεπτοῦ συζύγου μου,
σὺ ἔσειδας τὸν νοῦν τοῦ αὐτοκράτορος!

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

Διὰ νὰ με ὑβρίζῃς με ἐκάλεσας;

ΖΩΗ

Διὰ νὰ καθορίσω ἀπὸ σήμερον
τὴν θέσιν ἀμφοτέρων. Εἶναι ἀθεσμιος,
ἀνώμαλος ἡ θέσις σου πλῆσιόν μου.

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

Τὴν θέσιν μου οἱ θρόνοι καθορίζουσιν,
οὓς ἔδωκεν ἐκεῖ (δεικνύει τοὺς 3 θρόνους)
ὁ μέγας βασιλεὺς.
Αὐτὸς ἐν μέσῳ, ἀμφοτέρωθεν ἡμεῖς.

ΖΩΗ

Τρεῖς κεφαλὰς δὲν ἔχει ὁ δικέφαλος
τῶν βασιλέων ἀετός.

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

Εἶν' ἐμβλημα

τοῦ βασιλέως, ὄχι τῆς συζύγου του.
Καὶ σύζυγον ἂν δὲν ἔχη, ἀετός
δικέφαλος τὸν θρόνον θὰ κοσμῇ αὐτοῦ,

ΖΩΗ

Ἐπὶ τοῦ θρόνου δὲν ἀνῆλθε, Σκλήραινα,
ὡς βασιλεύς, ἀλλὰ ὡς σύζυγος ἐμοῦ.
Καὶ μὴ λησμονεῖς ὅτι τρίτος σύζυγος
εἶναι ὁ Κωνσταντῖνος....

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

Τὸν ὑπαιτιγμόν
ἐκεῖνος δὲν ἀκούει.

ΖΩΗ

Τὸν ἀκούεις σύ,
ἢ ἀδελφὴ τοῦ τυφλωθέντος φίλου του.
Θὰ τὸν ἀκούσῃ καὶ αὐτὸς ὁ σύζυγος,
ἐὰν δὲν σὲ προστάξῃ ν' ἀπομακρυνθῆς,
ν' ἀπέλθῃς ὅπου πρόχει, ὅπου καὶ αὐτὴν
ἀπέστειλα τὴν ἀδελφὴν του.... εἰς μονὴν....

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

(ἀπομακρυνομένη)

Γνωρίζω ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς
δὲν εἶναι ἡ ζωὴ μου ἀσφαλὴς ἐδῶ.
Τὴν ρῆξιν ταύτην πρὸ πολλοῦ διέβλεπον.
Ἦτο κρυφία τὴν προκρίνω φανερά
καὶ φύγω πρὶν μὲ πνίξουν εἰς τὸ λουτρόν,
ὡς ἐπνιξαν τὸν σύζυγόν σου Ρωμανόν.
Θὰ φύγω πρὶν μὲ θάψωσιν ἡμιθανῆ
ὡς ἐθάψαν τὸν δευτέρόν σου σύζυγον.
Θὰ φύγω πρὶν τὸν ὀφθαλμῶν μου στερηθῶ
ὡς ἐστερήθη τούτων καὶ ὁ ἀδελφός.
Θὰ φύγω πρὶν μὲ ἐξορίσωσι καθὼς
τὴν Πουλχερίαν, θεῖαν μου καὶ ἀδελφὴν
τοῦ πρώτου σου συζύγου αὐτοκράτορος.
Ἀπέρχομαι καὶ μείνε μόνη. Πρόσταξε
τὸν θρόνον τῆς Σκλήραινας ν' ἀφαιρέσωσι
νὰ θρυμματίσουν τὸ διάδημα αὐτὸ
διὰ νὰ μείνης μόνη βασιλεύουσα
κι' ἐγὼ μακρὰν σου καὶ μακρὰν του, εἰς μονὴν
εἰς μίαν νῆσον, ὅπου δὲν θὰ φθάνωσι
οἱ δολοφόνοι καὶ τὰ δηλητήρια
τῆς οὐσιότητός σου....

(ἐν ᾧ ἀπέρχεται, τὴν ἐμποδίζει ἡ Ζωή).

Προσπαθεῖ λοιπὸν ἡ Πορφυρογέννητος Ζωὴ διὰ
συνωμοσιῶν ἐν τοῖς ἀνακτόροις μεταχειριζομένη ὡς
ὄργανον τὸν ἀρχικλειδοῦχον Οὐρβίκιον, καὶ δι' ὀχλα-
γωγίας ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ ἦν ἐξεγείρει διὰ τοῦ ἔραστοῦ
τῆς σπαθαρίου. Μιχαὴλ τοῦ Ἀλυάττου ἀνήκοντος εἰς
τὴν φατρίαν τῶν Πρασίνων, νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν ἀντί-
παλὸν τῆς. Ἡ εὐγενὴς Σκλήραινα ἐξ ἐναντίου ἀπο-
στρεφόμενη τὴν μοχθηρὰν καὶ ζηλότυπον αὐτοκρά-
τειραν, βλέπουσα τὸ ἀδύνατον τῆς συμδιώσεως, ἐρώσα
δ' ἀφ' ἐτέρου τοῦ Νικηφόρου τοῦ Πρωτεύοντος ἀνήκον-
τος εἰς τὴν φατρίαν τῶν Βενετῶν, ζητεῖ νὰ ἀπομα-
κρυνθῇ τῶν ἀνακτορικῶν πλεκτανῶν καὶ νὰ ζήσῃ
ιδιωτεύουσα ἐν τῇ Πριγκιπέῳ « εἰς μίαν νῆσον ὅπου
δὲν θὰ φθάνωσιν οἱ δολοφόνοι καὶ τὰ δηλητήρια » τῆς
μεγαίρης ἐκεῖνης αὐτοκρατείας.

Ἐραία σκηνὴ ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει, εἶναι ἡ ἐκδή-
λωσις τοῦ ἔρωτος τῆς Σκλήραινης πρὸς τὸν πρωτοσπα-
θάριον καὶ μάγιστρον αὐτῆς Νικηφόρον.

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

Δὲν ὀμιλεῖ ἡ Σεβαστή.... ἀλλ' ἡ γυνὴ!....
"Ὅλοι μᾶς κρίνουν.... Ὅλοι ψιθυρίζουν....
τὴν προστάδιαν εὐνοίαν ὠνόμασαν,
ἀλλὰ δὲν ἐφαντάσθη, δὲν ἐνόησε

κανεὶς ἀκόμιν ὄλιν τὴν ἀλήθειαν
καὶ τοῦ αἰσθημάτων μου τὴν σφοδρότητα

Γνωρίζεις;... ἕως τῶρα δὲν ἠγάπησα.
Ἦκουσα λόγους ἔρωτος καὶ θαυμασμοῦ
καὶ ἐπνιγόμεν ἀπὸ θυμιάματα
τῶν προσπιπτόντων ἔραστῶν καὶ ὑμνητῶν
ἀλλὰ δὲν ἠσθανόμην κλονισμοὺς ψυχῆς,
οὔτε τὸ στήθος τοῦτο κατεφλέγετο
διὰ βελῶν πυρίνων! Πρῶτος....

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

(ἐκπλαγείς ἐπὶ τῇ ἐκμυστηρέσει καὶ διακόπτων μετὰ
συστολῆς καὶ δισταγμοῦ).

Πρῶτος;

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

Ναί!

Σὺ πρῶτος!... Δὲν πιστεύεις; Βλέπω... δυσπιστεῖς.
Δικαίως ἴσως μέχρι τῆς στιγμῆς αὐτῆς
διότι ὅλοι κρίνουν ὡς μὲ βλέπουν....
καὶ ὅλοι θρασυδειλῶς ψιθυρίζουσι....
Καὶ ὅλοι ὅλοι ἀπατώνται! Ἄκουσον!
Οἱ ὑβρισταὶ τοῦ Ἱπποδρομίου ἀγνοοῦν
ὅτ' εἶμαι κόρη τοῦ Σεβασμοκράτορος,
ἀνεψιά τῆς Πουλχερίας, ἀδελφὴ
τοῦ Βασιλείου ὅστις εἶχε σύζυγον
ἀγαπητὴν τοῦ Μονάρχου ἀδελφὴν.
Δεσμοὶ τοιοῦτοι συγγενείας πολλαῖοι
μετὰ τοῦ οἴκου τούτου μὲ συνδέουσι.
Τρεῖς ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Σκληρῶν διέσωσαν
τὸν θρόνον τοῦτον κλονισθέντα, πίπτοντα,
ὁ πάππος, ὁ πατήρ μου καὶ ὁ ἀδελφός!...
'Ἄλλ' ἔτι πλέον!... ἡ βασίλισσα αὐτὴ
μ' ἐκάλεε σύνθρονόν της καὶ ἡ Σύγκλητος
τὸν τίτλον τῆς Αὐγούστης μοὶ ἀπένευμεν.
'Ἄλλ' αἰφνιδίως ἤρξατο ἐπιβουλή,
συνωμοσίαι, ὕβρεις, στάσεις κατ' ἐμοῦ.
Δὲν ἠκούσες τοῦ Δήμου τὰς κραυγὰς καὶ σύ;
— « Δὲν θέλομεν τὴν Σκλήραιναν Βασίλισσαν,
ἀλλὰ τὴν μ ἄ ν α ν τὴν πορφυρογέννητον ».
Καί... μ ἄ ν ν α ἦτο τίς; ἡ αὐτοκράτειρα!
'Ἀπὸ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἤθελον
ν' ἀπέλθω, ἀλλ' ὁ βασιλεύς, ὁ ἀδελφός
μὲ εἶχον ἀποτρέψῃ — « δὲν θὰ ἀφήσωμεν
— μοὶ ἔλεγον — τὸν θρόνον τοῦτον ἔρμαιον
τῆς ἀπομωρανθείσης γραιίας. Σύνθρονος
θὰ εἶσαι τῆς Αὐγούστης καὶ διάδοχος
ἐκείνης καὶ τοῦ βασιλέως! » Ἐκτοτε
δὲν εὔρον ἡσυχίαν... Ἀπεφάσισε
νὰ μ' ἀφανίσῃ ἡ πορφυρογέννητος!
— Αὐτὴ ἡ ἱστορία μου....

(διακόπτεται σύννοος)

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

Ἡ ἄγνωστος
εἰς τοὺς πολλοὺς, εἰς τὸν τυφλόπτοντα λαόν
τὸν προσκυνοῦντα μίαν....

ΣΚΛΗΡΑΙΝΑ

(τονίζουσα τὴν φράσιν)

μίαν ἐναγῆ....

Ἐ παραδοξαστέων Λευκούδης βλέπων ὅτι τὸ κράτος
κλονίζεται ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐρίδων, τῶν
στάσεων καὶ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν, συμβουλεύει
τὸν αὐτοκράτορα νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν Ζωὴν καὶ τὴν
Σκλήραιναν. Ὁ ὑπέριτος ἄλλως ἀρχιγραμματεὺς
Ψελλός, φοβούμενος τὰς κακὰς συνεπειὰς ἂς θὰ συνε-
πύγετο ἡ ἀπομάκρυνσις αὐτῆ συμβουλεύει τὴν διατή-
ρησιν τοῦ καθεστώτος. Ἀμφοτέρων ὁμοῦ αἱ γνώμαι

δὲν γίνονται ἀσπασταὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἀναγ-
κάζονται νὰ παραιτηθῶσιν τῶν ἀξιομάτων αὐτῶν.

Ἡ ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείας προκληθεῖσα ἐν τῷ
μεταξὺ ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ στάσις διὰ τοῦ ἔραστοῦ τῆς
Μιχαὴλ τοῦ Ἀλυάττου, ἀποβαίνει εἰς νίκην τῆς φα-
τρίαν τῶν Βενετῶν ἧς ἡγέτης εἶναι ὁ εὐνοούμενος τῆς
Σκλήραινης Νικηφόρος ὁ Πρωτεύων.

Ἐ αὐτοκράτωρ διακειμένος συμπαθῶς καὶ εὐγνω-
μόνως πρὸς τὴν νεαρὰν πατρικίαν τὴν παρήγορον σύν-
τροφον τῶν χρόνων τῆς ἐξορίας τοῦ ἀποφασίζει νὰ
διαξευχθῇ τὴν Ζωὴν καὶ νὰ κηρύξῃ σύνθρονον τὴν
Σκλήραιναν καὶ διάδοχον τὸν μνηστήρ᾽ αὐτῆς Νικηφόρον.
Ἡ Πορφυρογέννητος ἀφ' ἐτέρου προμαντεύουσα τὰ
τεκταινόμενα πείθει τὸν ἀρχικλειδοῦχον Οὐρβίκιον νὰ
δηλητηριάσῃ τὴν ἀντίζηλόν της, ἧς ὁ θάνατος δὲν
προλαμβάνεται παρ' ὄλην τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ συγγερού
ἐγκλήματος.

Ἀποθνήσκει ἡ τάλαινα Σκλήραινα ὅτε ὁ αὐτοκρά-
τωρ τῆς ἀναγγέλλει ὅτι ἀπεφάσισε τὴν ἐγκάθειρξιν
τῆς Ζωῆς ἐν μονῇ καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Νικηφόρου
ὡς διαδόχου.

Ἡ δὲ Ζωὴ βλέπουσα ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν ἐγκατάληψιν
τῆς ὑπὸ τῶν αὐλικῶν ἀφ' ἐτέρου δὲ τὴν ἀδυναμίαν
της, ὅπως σώσῃ τοὺς εὐνοουμένους τῆς Οὐρβίκιον καὶ
Ἀλυάττην πίπτει ἀπεγνωσμένη ἐνῶ μακρόθεν ἀκούον-
ται οἱ μελαγχολικοὶ ἤχοι τῶν σημάτων τῶν ναῶν
ἐνθα τελοῦνται δεήσεις ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς ἐκ-
πνεύσεως Σκλήραινης.

Η ΜΗΔΕΙΑ

Μηδισταὶ ἐπραγματεύθησαν τὸν μῦθον τῆς
Μηδείας ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ τοῖς νεωτέ-
ροις χρόνοις. Ὁ Εὐρπίδης ὡς καὶ ἡ μείζων μερὶς τῶν
ποιητῶν ἐπραγματεύθησαν τὸ χαρακτηριστικώτερον
καὶ τραγικώτερον ἐπεισόδιον τοῦ περιπετειώδους βίου
τῆς διασῆμου φαρμακευτρίας τῆς ἀρχαιότητος, τὴν
εἰς Κόρινθον ἀφιξίν της ἐνθα προετοιμάζονται οἱ
γάμοι τοῦ Ἰάσωνος μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Κρέοντος
καὶ τὸν ἀγριὸν φόνον τῶν δύο τέκνων της ἐν στιγμῇ
δεινῆς ἀπελπισίας.

Μεταξὺ τῶν νεωτέρων οἵτινες ἐπραγματεύθησαν τὴν
ὑπόθεσιν ταύτην εἶναι καὶ ὁ Λεγκουβὲ οὗτινος τὸ ἔργον
μετεφφράσθη ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς παρ' ἡμῖν λογογρά-
φου κυρίου Ἀγγέλου Βλάχου, καὶ ἐδιδάχθη ἀπὸ τῆς
σκηνῆς τοῦ « Βασιλικοῦ Θεάτρου » (τῇ 14 Δ)βρίου 1904).
Ἐκ τῆς « Μηδείας » τοῦ κ. Βλάχου παραθέτομεν μόνον
τὴν προσφώνησιν τῆς Κρεούσης εἰς τὸ ἀγαλμα
τῆς Ἀρτέμιδος, θεωροῦντες ὅπως περιττὸν νὰ ἐκθέ-
σωμεν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἔργου, τὸσον γνωστῆς εἰς τὸ
ἑλληνικὸν κοινὸν ἐκ πλείστων μεταφράσεων ὡς ἐκ τῆς
τοῦ Ζαμπελλίου καὶ ἄλλων.

Δέξαι, καλλιζῶνε θεά,
δέσποινα χρυσοπέδιλε,
δέξον μὲ τοὺς βοστρύχους μου,
καὶ τ' ἄρθη ταῦτα τῆς αὐγῆς.
Ἐβαλλοῦ εἰς ἀκήρατον
λειμῶνα, ὅπου βέβηλος,
ποτὲ δὲν ἦλθε κτήτους ποῦς,
καὶ μόνον μέλισσα βομβεῖ,
ὅταν τὸ ἔαρ μειδιᾷ.

Ὅπως ἐρημικὸς λειμῶν,
κ' ἐμοῦ ὁ βίος ἔβαλλεν,
ὑπὸ τὸ φῶς θαλιπόμενος
τῆς εὐλαβοῦς λατρείας σου.
Πλὴν τοῦ λειμῶνος τὴν σιγὴν
πυρίτρον διατάραξε
κναροχαίτης ἵππος
κ' ἔστρωσε δοῦλος ὁ λειμῶν
ὑπὸ τὸ πάτημά του
τὴν χλόην καὶ τὰ ἄρθη του.
Σύγγνωθι, σύγγνωθι θεά,
ἂν παραιτῶ τοὺς κόλπους σου,
καὶ τῆς μηροῦ σου τῆς Λητοῦς
γίνομαι λάτρις σήμερον.
Ὁ ἔρωσ ὁ ἀνίκητος,
ὁ πάντων νικητῆς πλὴν σοῦ,
μὲ παρασύρει λείαν του.
Τὸ κράτος του ἐγνώρισε,
θεά, ἡ θεία μήτηρ σου,
ὁ κόσμος εἶνε τέκνον του!
— Σύγγνωθι, σύγγνωθι θεά.

Ὁ Λεγκουβὲ ἐν ἔτει 1854 προώριζε τὴν « Μηδειάν »
τοῦ διὰ τὴν διάσημον γαλλίδα ἠθοποιὸν Ραχήλ, ἧτις
κατὰ τὴν ἐπεχθὴν ἐκείνην ἦτο ἡ βασίλισσα τοῦ γαλλι-
κοῦ θεάτρου, ἀλλ' ἧτις παραδόξως ἀπέριψε τὸ ἔργον
ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ἀπεδέχθη τὴν ὑπόθεσιν. Τῇ 1856
ὁμοῦ ἀνέλαβε τὴν ὑπόθεσιν τῆς Μηδείας ἡ ἰταλὶς
τραγωδὸς Ριστόρη κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ μετράφρασιν
τοῦ Ἰωσήφ Μοντανέλλη. Ἡ Ριστόρη διηγεῖται εἰς τὰ
ἀπομνημονεύματα αὐτῆς ὅτι τὸ πρῶτον ἀνέγνωσε τὸ
ἔργον κατὰ τὰς ὀλίγας στιγμὰς σχολῆς τὰς ὁποίας
τῇ παρεῖχεν ἡ κόμμωσις της. Τόσον ὁμοῦ ἠύξανε ἡ
συγκίνησις καὶ τὸ ἐνδιαφέρον προαίτου τῆς ἀναγνώ-
σεως ὥστε ἠμπόδιζε τὸ ἔργον τῆς θαλαμηπόλου της.
« Μόλις ἐτελείωσα τὴν πρώτην πράξιν » λέγει « καὶ
τῆς ἀνέκραξα : Τί ὠραῖον ! Τί θαυμάσιαι δραματικαὶ
παραστάσεις ! »

« Πῶς ἦτο δυνατόν ν' ἀρνηθῇ ἡ Ραχήλ τόσον ἐξο-
χον τραγικὸν πρόσωπον ; Ὁ ἐνθουσιασμός μου ἠύξανε
καθ' ὅσον ἀνεγίνωσκον, καὶ ὅταν ἐτελείωσα ἐκρου-
φώθη. Ὅτε δὲ ἐπανεῖδον τὸν Λεγκουβὲ ὀλίγου δεῖν
τὸν ἐνηγκαλιζόμεν ἐκ τῆς χαρᾶς μου. »

Περὶ δὲ τοῦ θριάμβου ὃν κατήγαγεν ἐν τῇ πρώτῃ
παραστάσει της ἐν Παρισίοις, ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν
τὰ ἐξῆς τοῦ γάλλου κριτικοῦ Πατέν :

«Τὸ δράμα ἐγογγύετο θεατὰς καὶ ἀναγνώστας δι' ἐπανειλημμένων παραστάσεων καὶ πολλῶν ἐκδόσεων, αἵτινες ταχέως ἐξηγητήθησαν, καὶ παρὰ πᾶσαν τὴν φρίκην τοῦ μύθου, φαίνεται ὀριστικῶς καὶ ἐπὶ μακρὸν κατακτῆσαν τὴν σκηνήν». Ὁ δὲ Ἰούλιος Ζανὲν ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν συζητήσεων» :

«Ἐὰν ἐγνωρίζετε τὴν ἐπιτυχίαν τῆς νέας αὐτῆς Μηδείας κατόπιν τῶν ἄλλων! Ἐὰν ἠξεύρατε τὴν συγκίνησιν, τὸ ἔλεος, τὴν φρίκην, ἣν σκορπίζει ἡ Ριστόρη εἰς τὴν τραγωδίαν αὐτήν. . . . ἴσως ἠθέλατε ἐννοήσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν πάνδημον ἑορτὴν τῆς πόλεως ταύτης, καταπεπονημένης ἐκ τῆς στενοχωρίας, τῆς σιγῆς, τοῦ καμάτου ὄλων τῶν πράξεων. Ἄ! οἶα γυνὴ! ὅποια δόξα εἰς ἡμᾶς τοὺς μαντεύσαντας καὶ κηρύξαντας αὐτὴν βασίλισσαν πρὸς πείσμα τῆς ἰδίας αὐτῆς πατρίδος, τῆς Ἰταλίας. . . . Ἐξύπνα Ραχήλ! ὁ ἐχθρὸς σου εἶναι πρὸ τῶν πυλῶν. . . . Ἡ Ἰταλίς κυριαρχεῖ, σύρουσα εἰς τὸ ἄρμά της καὶ τοὺς φανατικωτέρους φίλους σου. . . γρηγόρει, Ραχήλ, γρηγόρει».

Ἀθήναι Φεβρουάριος 1905.

Π. Α. Π.

ΕΙΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΣ

ΥΠΟ

ΤΑΣ ΣΤΕΓΑΣ

ΑΓΑΠΩΜΕΝ ΑΛΛΗΛΟΥΣ

9 Ἀπριλίου **Α**ἱ ὠραῖαι ἐσπέραι ἐπανήλθον· τὰ δένδρα ἄρχονται ἐκτυλίσσοντα τοὺς βλαστοὺς αὐτῶν· οἱ ὑάκινθοι, οἱ νάρκισσοι, τὰ ἴα καὶ τὰ λείρια ἀρωματίζουσι τὰς καλάθους τῶν ἀνθόπωλων· τὸ πλῆθος ἐπανάλαβε τοὺς περιπάτους ἐπὶ τῶν προκουμαίων καὶ τῶν πλατειῶν. Μετὰ τὸ δεῖπνον κατέρχομαι τοῦ ὑπερφύου μου ἵνα ἀναπνεύσω τὴν τῆς ἐσπέρας αὔραν.

Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην οἱ Παριῖσιοι φαίνονται ἐν ὄλῃ τῇ καλλονῇ αὐτῶν. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ἡ κοινία τῶν προσώπων ἐνοχλεῖ τὸν ὄφθαλμόν διὰ τῆς ἀμεταβλήτου λευκότητος αὐτῆς· αἱ φορτηγοὶ ἄμαξαι, βαρέως φορτωμένοι ποιοῦσι νὰ σειῶνται τὰ λιθόστρωτα ὑπὸ τοὺς γιγαντιαίους τροχοὺς αὐτῶν, τὸ πλῆθος ἐπισπεύδον διασταυροῦται καὶ ὠθεῖται ἐξόχως ἐνησυχολημένον ἵνα μὴ χάσῃ πολῦτιμον σιγ-

μήν· τὸ θέαμα ἐν γένει τῆς πόλεως ἔχει τι τὸ ἀκόρεστον, τὸ ἀνήσυχον, τὸ ἀσφυκτικόν· ἀλλὰ περὶ τὴν ἐσπέραν τὸ πᾶν μεταβάλλεται· αἱ λευκαὶ οἰκίαι ἀμαυροῦνται ἐν τῇ συννεφώδῃ σκιᾷ· ἀκούει τις μόνον κυλιόμενα τὰ ὀχήματα σπεύδοντα πρὸς τινὰ πανήγυριν· βλέπει τις διαβάτας ματαιοσκόλους ἢ εὐθύμους· ἢ ἐργασία παρέχει θέσιν εἰς τὰς ἀνέσεις. Ἦδη ἕκαστος ἀναψυχοῦται ἐκ τοῦ ἐπιθυμητοῦ τούτου περιπάτου μετὰ τὰς ἐνασχολήσεις τῆς ἡμέρας· πᾶν ὅτι ὑπολείπεται ἐκ τῆς ἀνάγκης παρέχεται εἰς τὴν ἡδονήν! Βλέπει τις τὰ χοροστάσια φωτίζοντα τὰ περίστουλα αὐτῶν, τὰ θέατρα ἀνοίγοντα τὰς πύλας αὐτῶν, τὰ ζαχαροπλαστεῖα διακοσμοῦντα τοὺς περιπάτους, τοὺς ἐφημεριδοπώλας τρέχοντας μὲ τοὺς ἀπαστράπτοντας αὐτῶν φανούς. Ἡ πόλις τῶν Παριῖσιων κατέθεσε τέλος τὴν γραφίδα, τὸ μέτρον, τὴν ἐμπροσθέλλαν· μετὰ τὴν ἡμερησίαν ἐργασίαν ἐπιθυμεῖ τὴν ἐσπέραν πρὸς διασκέδασιν· ὡς οἱ ἄρχοντες τῶν Θηβῶν ἀναβάλλει ἐς αὔριον τὰ σπονδαῖα.

Ἄγαπῶ νὰ μετέχω κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τῆς ἑορτῆς, οὐχὶ ἵνα μιγνύωμαι εἰς τὴν κοινήν εὐθυμίαν, ἀλλ' ἵνα θαυμάζω αὐτήν. Ἐὰν ἡ χαρὰ τῶν ἄλλων ἐρεθίσῃ τὰς ζηλοτύπους καρδίας, ἐνισχύει ἀφ' ἑτέρου τὰς εὐαγώγους· εἶναι ἡ ἡλικιᾷ ἀκτὶς ἣτις φαιδρύνει τὰ δύο ὠραῖα ἄνθη, τὰ καλούμενα «πίστις καὶ ἐλπίς».

Μόνος ἐν μέσῳ τοῦ ἱλαροῦ πλήθους δὲν αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν μονήρη, διότι ἔχω τὴν ἀνταύγειαν τῆς φαιδρότητός του· εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη μου οἰκογένεια εὐφραϊνομένη ἐκ τοῦ ζῆν· λαμβάνω ἀδελφικὸν μέρος ἐν τῇ εὐτυχίᾳ της. Σύντροφοι τῶν ὄπλων ἐν τῇ ἐπιγείῳ μάχῃ, ἀδιάφορον εἰς τίνα ἔρχεται τὸ βραβεῖον τῆς νίκης! Ἄν ἡ τύχη διέρχεται πλησίον ἡμῶν χωρὶς νὰ μᾶς ἴδῃ καὶ παρέχῃ τὰς θωπείας αὐτῆς εἰς ἄλλους ἄς παραμυθούμεθα ὡς ὁ φίλος τοῦ Παρμενίωνος, λέγοντες : «Ἐκεῖνοι εἰσίν, ὡσπερ ὁ Ἀλέξανδρος!»

Ταῦτα σκεπτόμενος προῦχώρουν κατὰ τύχην. Μετέβαινον ἐκ τοῦ ἐνὸς λιθοστρώτου εἰς τὸ ἕτερον, ἐπανηρχόμην ἐπὶ τὰ βήματά μου, ἐσταμάτων πρὸ τῶν ἐργαστηρίων καὶ τῶν τοιχοκολλήσεων. Ὅποσα μανθάνομεν ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν Παριῖσιων! Ὅποσον μουσεῖον! Καρποὶ ἀγνωστοί, ὄπλα ἀλλοδαπά, ἐπιπλα ἄλλου καιροῦ ἢ ἄλλων τόπων, ζῶα πασῶν τῶν χωρῶν, εἰκόνες ἐξόχων

ἀνδρῶν, ἱματισμοὶ ἀπομεμακρυσμένων λαῶν! Ὁ κόσμος παρίσταται ἐνταῦθα διὰ προτύπων.

Παρατηρεῖ τις ἐπίσης πρὸ τοῦ μεγέθους τῶν ὑάλων τὴν τελειοποίησιν τῶν γνώσεων τοῦ λαοῦ τούτου καὶ πρὸ τῆς ἐπιδείξεως τὸν ἔμπορον. Οὐδὲν ἐδιδάχθη αὐτῷ καὶ ὅμως ἔχει προκαταρκτικὴν ἰδέαν ὄλων τῶν πραγμάτων. Εἶδον ἀνάγας παρὰ τῷ Chevet, φοίνικα ἐν τῷ κήπῳ τῶν φυτῶν, σακχαροκαλάμους πωλουμένους ἐπὶ τῆς νέας γερύρας. Οἱ ἐρυθρόδερμοι ἐκτεθειμένοι ἐν τῇ αἰθούσῃ Βαλεντίνο διδάσκονται νὰ μιμῶνται τὴν ὄρχησιν τοῦ βονάσου καὶ νὰ καπνίζωσι τὴν καπνοσούριγγα. Οἱ λέοντες τῆς Κάρτερ ἔτρωγον. Φαίνονται αἱ πρῶτισται ἐπιχώριοι στολαὶ κατὰ τὴν συλλογὴν τοῦ Βαβίνου. Ὁ Goupil μᾶς παρουσιάζει κυνήγια τίγρεων Ἀφρικῆς καὶ συνεδριάσεις τοῦ Ἀγγλικοῦ κοινοβουλίου. Σχετίζεται τις, παρατηρῶν τὰς εἰκόνας τῶν εἰκονογραφημένων ἐφημερίδων, μετὰ τοῦ βασιλέως Ἐδουάρδου, τοῦ αυτοκράτορος τῆς Αὐστρίας καὶ τοῦ Βίσμαρκ! Δύναται τῷ ὄντι νὰ πληροφορηθῇ τι ἐξ αὐτῶν ὅχι ὅμως καὶ νὰ ἐκπληχθῇ· διότι οὐδὲν εἶναι ἐντελῶς νέον δι' αὐτόν. Δύνασθε νὰ περιφέρητε τὸ χαμίνιον τῶν Παριῖσιων εἰς τὰς πέντε ἠπτεῖρους καὶ ἐν ἐκάστῃ ξενικότητι καθ' ἣν πιστεύετε ὅτι θὰ τὸν ἐκθαμβώσητε, θὰ ἀπαντήσῃ ὑμῖν διὰ τῆς μυσταγωγικῆς καὶ χυδαϊκῆς λέξεως : Γνωστόν.

Ἄλλ' ἡ ποικιλία αὕτη τῶν ἐκθεμάτων, ἣτις ἀναδεικνύει τοὺς Παριῖσιους τὴν πανήγυριν τοῦ κόσμου, δὲν προσφέρει μόνον τῷ περιπατητῇ μέσον τοῦ νὰ διδάσκῃται· εἶναι καὶ ἀδιάλειπτος ἐρεθισμὸς διὰ τὴν ζωηρὰν φαντασίαν ὡς καὶ πρῶτη βαθμὶς ὀρθομένη πάντοτε πρὸ τῶν δυνεῖρων ἡμῶν. Ὅποια δειλαὶ περιηγήσεις ὑπὸ τῆς διανοίας, ὅποια συμβάντα τυχαῖα, ὅποσαι ἔξοχοι εἰκόνες σχεδιασμένα, παρατηροῦνται ἐκεῖ.

Ὅϊμοι! διερχόμενος πλησίον τοῦ πυλῶνος μεγάρου τινός, αὐθωρεὶ παρετήρησα λυπηρόν τι· εἰς τὴν ἦκιστα φωτιζομένην γωνίαν εὕρισκτο ἄνθρωπος ὄρθιος, τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆ ἔχων καὶ τὸν πῖλόν του τείνων πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην τῶν διαβατῶν. Τὸ ἐπανωφόριον αὐτοῦ εἶχε τὴν πτωχικὴν καθαρῶτητα, ἣτις σημαίνει δυστυχίαν πολεμουμένην· ἔχων αὐτὸ ἐμπεπορημένον ἐπιμελῶς ἔκρυπτε τὴν στέρησιν τῶν ἀπρορούχων.

Τὸ πρόσωπον ἡμικεκαλυμμένον διὰ τῆς μακρᾶς λευκοφαίου κόμης καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κεκλεισμένους, ὡς ἂν ἤθελεν ἵνα ἀποφύγῃ τὴν θέαν τῆς ταπεινώσεώς του, ὁ ἐπαίτης διέμενεν ἄφρωνος, ἀκίνητος. Οἱ διαβάται διήρχοντο μετ' ἀπροσεξίας πλησίον τοῦ πένητος τούτου, ἐν περιεκάλυπτον ἢ σιωπῇ καὶ ἢ σκιά! Εὐτυχεῖς διαφεύγοντες τὴν φορτικότητα τοῦ κλαυθμοῦ, ἀπεπλάνουν τοὺς ὀφθαλμοὺς! Αἴφνης ὁ πυλῶν ὠλισθήσεν ἐπὶ τῶν στροφίγγων· ἄμαξα χαμηλοτάτη, ἐστολισμένη δι' ἀργυρῶν φανῶν καὶ ἐλκομένη ὑπὸ δύο μελανῶν ἵππων, ἐξέρχεται ἡρέμα καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸ προάστειον τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ. Μόλις ἠδυνήθηεν νὰ διακρίνω ἐν τῷ βάθει τὴν διαύγειαν τῶν ἀδαμάντων καὶ τῶν ἀνθῶν τοῦ χοροῦ! Τὸ φέγγος τῶν φανῶν παρήλθεν ὡς αἰμοσταγῆς ράβδος ἐπὶ τῆς ὠχρᾶς μορφῆς τοῦ ἐπαίτου, οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀνοίγονται, λάμπει δ' ἐφώτισε τὸ βλέμμα αὐτοῦ, ὅπερ κατεδίωξε τὸ βαθύπλουτον ἰδιωτικὸν ὄχημα μέχρι τῆς ἐξαφανίσεως αὐτοῦ ἐν τῷ σκότει! Ἐρριψα εἰς τὸν πάντοτε τεταμένον πῖλον μικρὰν ἐλεημοσύνην καὶ διήλθον ταχέως!

Ἀνακαλύπτω σχεδὸν τὰ δύο λυπηρότατα ἀπόκρυφα τῆς κακίας, ἅπερ βάσανίζουσι τὸν ἡμέτερον αἰῶνα· τὸν κακεντρεχῆ φθόνον τοῦ πάσχοντος καὶ τὴν περιφιλαυτον λήθην τοῦ εὐτυχοῦντος!

Ἄπασα ἡ εὐχαρίστησις τοῦ περιπάτου τούτου ἐξέλιπε· ἔπαυσα παρατηρῶν πέριξ ἐμοῦ, ἵνα ἐπανεέλθω οἰκαδε. Τὸ λυπηρὸν καὶ συγκινητικὸν τῆς ὁδοῦ θέαμα, διεδέχθη ἡ ἐσωτερικὴ συζήτησις ὄλων τῶν ὀδυνηρῶν προβλημάτων γεγραμμένων ἀπὸ τεσσάρων χιλιάδων ἐτῶν κατὰ τὸ τέλος ἐκάστου τῶν ἀνθρωπίνων ἀγώνων, ἀλλ' ὠρισμένων σαφέστερον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας.

Διενούμην ἐν τῇ ματαιότητι μάχας μετατοπιζούσας ἐναλλάξ τὴν ἦταν μετὰ τῆς νίκης, ἐν παρανοήσεσι περιπαθεῖς ἀνανεῶν ἀπὸ γενεᾶς πρὸς γενεάν, τὴν αἰμοσταγῆ ἱστορίαν τοῦ Ἄβελ καὶ τοῦ Καῖν· ἀδημονῶν δὲ ἐπὶ ταῖς πενθίμοις ταύταις εἰκόσι, ἔβαινον κατὰ τύχην, ὅτε ἡ πέριξ μου ἐπικρατοῦσα σιωπῇ ἐπανέφερε με εἰς ἑαυτόν.

Ἀφικόμεν ἐἰς τινὰ τῶν ἀποκέντρων ὁδῶν, ὅπου ἡ ἄνευ πολυτελείας εὐπορία καὶ ὁ φιλόπονος συλλογισμὸς ἀγαπῶσι νὰ στεγάζωνται. Οὐδὲν ἐργαστήριον κοσμεῖ τὰς ἀσθενῶς φωτιζομέ-

νας τριόδους ἤκουέ τις μόνον τὸν μεμακρυσμένον κρότον τῶν ἀμαξῶν καὶ τὰ βήματα κατοίκων τινῶν ἐπανανακαμπτόντων ἡσύχως εἰς τὰς κατοικίας αὐτῶν. Πάραυτα ἀνεγνώρισα καλῶς τὴν ὁδόν, εἰς ἣν ἄλλοτε ἀπαξ εἶχον ἔλθει.

Παρήλθον ἔκτοτε δύο ἐνιαυτοί· κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, παρηγχόμεν τὸν Σηκουάνα, οὐ αἰ ἐπίκλειστοι ὄχθαι ἐγκατέλειπον ἐν τῇ σκιά τὸ βλέμμα νὰ προβαίνει πανταχόσε καὶ ἐν ᾧ ἡ φωτογραφία τῶν προκουμαίων καὶ τῶν γαφυρῶν παρεῖχε τὴν ὄψιν λίμνης ἐξ ἀστέρων ἐστεφανωμένης. Εἶχον φθάσει εἰς τὸ Λούβρον ὅτε συνάθροισίς τις πλησίον τῆς ἐπάλλξεως ἐμπόδιέ με· περιεκύκλουν παιδίον ἕξ περίπου ἐτῶν, κλαῖον. Ἡρώτησα τὴν αἰτίαν τῶν δακρύων αὐτοῦ.

— Φαίνεται ὅτι τὸ ἔστειλαν ἵνα περιπατήσῃ ἐν τῷ Κεραμειῷ, μοὶ λέγει κτίστης τις ἐπανερχόμενος ἐκ τῆς ἐργασίας του, τὸ μίσητρον κρατῶν ἐν τῇ χειρί· ὁ ὁδηγὸς ὑπηρέτης εὗρεν ἐκεῖ φίλους καὶ εἶπε τῷ παιδίῳ νὰ τὸν περιμένη ἐκεῖ διὰ νὰ μεταβῇ οὗτος καὶ πῖν ποτήριον οἴνου, μετ' αὐτῶν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ δίψα ἐπέφευρεν αὐτῷ μέθην, διότι δὲν ἀνεφάνη πλέον, τὸ δὲ μικρὸν παιδίον ἀπώλεσε τὰ ἴχνη του.

— Δὲν δύνανται νὰ ἐρωτήσωσι τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμόν του ;

— Τοῦτο πράττουσιν ἀπὸ μιᾶς ἡδὴ ὥρας· ἀλλ' ἀπαντᾷ ὅτι καλεῖται Κάρλος καὶ ὅτι ὁ πατήρ του εἶναι ὁ κ. Δουβάλ. . . . Ὑπάρχουσιν ἐν Παρισίοις δώδεκα ἑκατοντάδες Δουβάλ.

— Ἄγνοεῖ λοιπὸν τὴν συνοικίαν εἰς ἣν διαμένει ;

— Βεβαιώτατα ! δὲν βλέπετε ὅτι εἶναι πλουσιόπαιδο ; Πάντοτε ἐξέρχεται εἰς περίπατον ἢ με ἄμαξαν ἢ με θεράποντα. Δὲν γνωρίζει νὰ περιφέρηται μόνον.

Ἐνταῦθα, ὁ κτίστης διεκώπη ὑπὸ τινῶν φωνῶν, λίαν διαπεραστικῶν.

— Δὲν θὰ ἐγκαταλείψωσιν αὐτὸ εἰς τὴν ὁδόν, ἔλεγον οἱ μὲν.

— Τὰ σύνοικα παιδιά θὰ ὑπερισχύσωσιν, ἐπέμενον οἱ δέ.

— Πρέπει νὰ τὸ ὁδηγήσωσι παρὰ τῷ δημάρχῳ.

— Ἡ εἰς τὴν Ἀστυνομίαν.

— Μάλιστα· ἐλθέ, μικρέ.

Ἄλλὰ τὸ παιδίον, ὅπερ αἱ ἀγγελίαι τοῦ κινδύνου καὶ τὰ ὀνόματα ἀστυνομίας καὶ δημάρχου

εἶχον ἐκφοβίσει, ἐκραύγαζεν ἰσχυρότερον, ὀπισθοδρομοῦν πρὸς τὴν ἐπαλξιν. Μάτην ἐπειρῶντο ἵνα τοῦτο καταπέσωσιν· ἢ ἀντίστασις του ἐκραταιοῦτο μετὰ ταραχῆς καὶ οἱ προθυμότατοι ἤρχιζον ν' ἀποθαρρύνωνται, ὅτε ἡ φωνὴ μειρακίου ἠκούσθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς φιλονεικίας·

— Τὸ ξεύρω καλά, ἔλεγεν, ἐγὼ αὐτὸ τὸ παιδί καὶ παρετήρει ἀσκαρδαμεικτὴ τὸ ἀπαλεσθὲν παιδίον· εἶναι ἀπὸ τὴν ἐνορίαν μας.

— Ἀπὸ ποίαν ἐνορίαν ;

— Ἐκεῖ κάτω, ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρὰν τῶν πλατειῶν, ὁδὸς τῶν Ἀποθηκῶν.

— Τὸ ξαναεῖδες ;

— Ναί, ναί, κάθεται εἰς τὸ τέλος τῆς ὁδοῦ, ὅπου ὑπάρχει θύρα κιγκλιωτὴ με ἐπίχρυσον σημεῖα.

Τὸ παιδίον ἤγειρε ζωηρῶς τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ δάκρυα ἐκρατήθησαν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.

Τὸ μικρὸν παιδίον ἀπεκρίθη πρὸς πάσας τὰς ἀπευθυνθείσας αὐτῷ ἐρωτήσεις καὶ ἔδωκε πληροφορίας μὴ δυναμένης ν' ἀφίσωσιν οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν. Τὸ ἀποπλανηθὲν παιδίον ἠνόησεν αὐτό, διότι ἐπλησίασεν αὐτῷ ὡς ἂν ἤθελε νὰ τεθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν του.

— Λοιπὸν δύνασαι νὰ ὁδηγήσῃς αὐτὸ εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ; ἠρώτησεν ὁ κτίστης, ὅστις εἶχεν ἀκούσει τὴν συνδιάλεξιν μετ' ἀληθοῦς συμπαθείας.

— Γιατὶ ὄχι, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, ἀφοῦ εἶναι ὁ δρόμος μου ἀπ' ἐκεῖ.

— Ὅστε ἀναδέχεσαι αὐτό ;

— Ἄς ἔλθῃ.

Ἀνέλαβε τὸ καλάθιον του, ὅπερ εἶχε καταθέσει ἐπὶ τῆς τριόδου καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν παραφυλίδαν τοῦ Λούβρου.

Τὸ ἀπώλεσθὲν παιδίον ἠκολούθησεν αὐτό.

— Ἀρκεῖ μόνον νὰ ὁδηγήσῃς αὐτὸ καλῶς, λέγω μόνος μου, βλέπων αὐτὰ ἀπομακρυνόμενα.

— Μείνατε ἡσυχος, ἐπανέλαθεν ὁ κτίστης· ὁ μικρὸς μετὰ τὴν βλοῦξαν ἔχει τὴν αὐτὴν ἡλικίαν τοῦ ἐτέρου· ἀλλὰ, καθὼς λέγουσιν, αὐτὸς εἶναι ἔξυπνος τ ε τ ρ α π έ ρ α τ ο ς· ἢ δυστυχία, βλέπετε, εἶναι περίφημος διδάσκαλος σχολείου !

Ἡ συνάθροισις διελύετο. Διηυθύνθη περὶ τὸ Λούβρον ἐξακολουθῶν τὴν περιοδεῖαν μου. Ἐσοκέφθη ν' ἀκολουθήσω τὰ δύο παιδιά ἵν' ἀποτρέψω νέαν ἀποπλάνησιν. Δὲν ἐβράδυνα νὰ πλη-

σιάσω αὐτὰ· ἔβαινον παραλλήλως ἐξοικειωμένα καὶ φλυαροῦντα.

Ἡ διαφορὰ τῶν ἐνδυμασιῶν αὐτῶν, προσέβαλε τὰ βλέμματά μου. Ὁ μικρὸς Δουβάλ ἔφερε πολυτελεῆ ἐνδυμασίαν ἐξ ἐκείνων αἰτινες συνδέουσι τὴν φιλοκαλίαν μετὰ τοῦ πλοῦτου, τέλος ἦτο ἐνδεδυμένος πλουσίως. Περισκελῆς ἐπτυγμένη ἐκ τῆς ζώνης κατέβαινε μέχρι τῶν ἐπιχρῦσων ἐκ κομβίων μαργαρωδῶν πεδῖλων του καὶ βελούδινος πῖλος ἐκρυπτε κατὰ τὸ ἡμισυ τὴν βοστρυχωμένην κόμην αὐτοῦ· ὁ ἱματισμὸς τοῦ ὁδηγοῦ του, τοῦναντίον ἐδείκνυε τὰ ἔσχατα ὄρια τῆς πτωχείας, ἀλλὰ πτωχείας ἣτις ἐγκαρτερεῖ καὶ δὲν ἀπελπίζεται. Τὸ παλαιὸν αὐτοῦ ἐπιχρῦσὸν πεποιικιλμένον ἐκ τεμαχίων διαφόρων χρωμάτων, δηλοῖ τὴν ἐπιμονὴν μητρὸς ἐργατικῆς μαχομένης κατὰ τῆς τριβῆς τοῦ χρόνου. Τὰ ἄκρα τῆς περισκελίδος ἀποβάντα βραχυτάτα ἄφινον νὰ φαίνωνται αἱ περικνημίδες συνερραμέναι πλειστάκις, ἦτο δὲ προφανὲς ὅτι τὰ πέδιλά του δὲν ἦσαν ἐξ ἀρχῆς προωρισμένα δι' αὐτό.

Αἱ φυσιογνωμίαι τῶν δύο παιδίων δὲν διέφερον ὀλιγώτερον τῶν ἱματισμῶν. Ἡ τοῦ πρώτου ἦτο τρυφερὰ καὶ περιβλεπτος· ὁ διαυγὴς κυανοῦς ὀφθαλμὸς του, τὸ λαμπρὸν δέρμα του, τὰ μειδιῶντα χεῖλη του παρεῖχον αὐτῷ φίλτρον ἀγνότητος καὶ εὐτυχίας. Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ δευτέρου ἀπ' ἐναντίας ἐδείκνυσον παχυλὴν χυδαίότητά. Τὸ βλέμμα του ἦτο ζωηρὸν καὶ εὐκίνητον, τὸ χρῶμά του μελάγχρουν, τὸ χεῖλος ἦττον μειδιῶν ἢ χλευαστικόν. Τὸ πᾶν ἐμφαίνει τὴν ὀξυνθεῖσαν διὰ πρῶτου πείρας γνῶσιν· ἐβάδιζε θαρραλέως ἐν μέσῳ τῶν ὑπὸ τῶν ἀμαξῶν διαυλακούμενων ὁδῶν, ἀκολουθοῦν ἄνευ δισταγμοῦ τὰς ἀπείρους αὐτῶν περιστροφάς.

Μανθάνω παρ' αὐτοῦ ὅτι ἐπόριζε καθ' ἑκάστην τὴν τροφήν τῷ πατρὶ αὐτοῦ κατοικοῦντι τότε ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Σηκουάνα ὄχθης. Ἡ ἐπιβαρύνουσα αὐτὸν εὐθύνη κατέστησε προσεκτικὸν καὶ φρόνιμον. Εἶχε λάβῃ τὰ σκληρὰ ταῦτα ἀλλὰ μεγάλα μαθήματα τῆς ἀνάγκης πρὸς ἣν οὐδὲν ἐξισοῦται οὔτε παραβάλλεται. Δυστυχῶς αἱ ἀνάγκαι τῆς πτωχικῆς οἰκονομίας ἠνάγκασαν αὐτὸ ἵνα παραλείψῃ τὸ σχολεῖον, καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐπόθει αὐτό, διότι πολλάκις ἴστατο πρὸ τῶν εἰκόνων καὶ ἠρώτα τὸν σύντροφόν του περὶ αὐτῶν ἀπαγγέλλων τὰς ἐπιγραφάς.

Ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πλατείαν « Καλῆ-εἶδη-

σις », ἐνθα ὁ περιπλανηθεὶς παῖς ἤρχισε νὰ συνέρχεται· καίπερ κεκοπιαικῶς ἐτάχυνε τὸ βῆμα· μικτὴ ἀνησυχία κατανοκτικὴ ἐτάραττεν αὐτόν· ἐπὶ τῇ ὄψει τῆς οἰκίας του ἀφῆκε κραυγὴν καὶ ἔτρεξε πρὸς τὴν κατὰ τὰ ἄκρα κεχυμένην κιγκλίδαν· γυνὴ ἐπὶ τοῦ κατωφλίου περιμένουσα, ἐνηγγαλίσθη αὐτόν, ἐν ταῖς ἀναβοήσεσι δὲ τῆς χαρᾶς καὶ ἐν τῷ κρότῳ τῶν φιλημάτων, ἀνεγνώρισε ὁ μικρὸς πάραυτα τὴν μητέρα του.

Μὴ βλέπουσα ἡ μήτηρ του ἐπανερχόμενον οὔτε τὸν ὑπηρέτην οὔτε τὸ παιδίον, ἀπέστειλε πανταχοῦ πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῶν καὶ ἀνέμενεν ἐκεῖ ἐν παλλούσῃ ἀδημονίᾳ·

Διηγῆθη αὐτῇ ἐν ὀλίγοις ὅ,τι συνέβη· μετὰ ἡδωμένησιν ἐγκαρδίως καὶ ἐζήτησε τὸν μικρὸν παῖδα, τὸν ἀναγνώρισαντα καὶ ὁδηγήσαντα τὸν υἱὸν αὐτῆς· ἀλλ' οὗτος, καθ' ὃν χρόνον ἡμεῖς συνωμιλούσαμεν, ἐγένετο ἄφαντος.

Πρώτην ἡδὴ φοράν ἐπανερχόμεν μετὰ ταῦτα ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ. Ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς μητρὸς παρέμεινε ; Τὰ παιδιά συνηπαντῶντο καὶ ἡ ἀγαθὴ τύχη τῆς συναντήσεώς των ἐταπείνωσε πρὸ αὐτῶν τὸν διαστέλλοντα ἀλλὰ μὴ διαιροῦντα τὰς κοινωνικὰς τάξεις φραγμόν. Ἀπηύθυνον ἐμαυτῷ τὰς ἐρωτήσεις ταύτας βραδύων τὸ βῆμα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀτενίζων ἐπὶ τῆς μεγάλης κιγκλίδος ἣν παρετήρουν. Αἴφνης εἶδον αὐτὴν ἀνοιγομένην, δύο δὲ παιδιά ἐφάνησαν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ταύτης· ἂν καὶ ἐμεγάλωσαν, ἀνεγνώρισα ὅμως ταῦτα μετὰ τὸν πρώτον βλέμμα· τὸ εὐρεθὲν δηλ. παρὰ τῷ Λούβρῳ παιδίον καὶ ὁ νέος ὁδηγὸς του. Μόνον ὁ ἱματισμὸς τοῦ τελευταίου εἶχεν ὑποστῆ οὐσιώδεις μεταρρυθμίσεις· ὁ χιτῶν αὐτοῦ ἦτο ἡδὴ κατεσκευασμένος ἐκ λευκοφαίου ὑφάσματος, οὔτινος ἢ καθαρῆς, προσήγγιζε σχεδὸν τῇ φιλοκαλίᾳ· ἐφόρει ἰσχυρὰ μὲν, ἀλλ' ἐπίτηδες διὰ τὸν πόδα του πεποιημένα ὑποδήματα καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ἔφερε καινουργῆ καννάβινον πῖλον.

Καθ' ἣν στιγμὴν εἶδον αὐτόν, ἐκράτει ἐν χερσὶν ὑπερμεγέθη ἀνθοδέσμην λειρίων, εἰς ἣν ὁ σύντροφός του προσεπάθει νὰ προσθήσῃ νερκίσσους καὶ ἠράνθεμα. Τὰ δύο παιδιά ἐχαριεντίζοντο μειδιῶντα, εἶτα ἀπεχαιρετίσθησαν φιλικῶς. Ὁ υἱὸς τοῦ κ. Δουβάλ τότε μόνον εἰσήλθε, ἀφοῦ εἶδε πλέον τὸν φίλον του κάμπτοντά τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ.

Ἐπλησίασα τότε αὐτὸν καὶ ἀνεκάλεσα αὐτῷ τὴν συναντησίαν μας.

— Συγγνώμην, μὲ συγχωρεῖτε, ἂν δὲν προσαγορεύω ὑμᾶς λέγει φαιδρῶς, ἀλλ' ἔχω τὰς χεῖρας δεδεμέναις διὰ τῆς ἀνθοδέσμης, ἣν μοι ἔδωκεν ὁ κ. Κάρολος.

— Ἐγίνατε λοιπὸν καλοὶ φίλοι, τὸν ἐρωτῶ.

— Ὡ! βέβαια καὶ πολὺ, νομίζω ἀπήντησε τὸ παιδίον· ἦδη ὁ πατήρ μου εἶναι ἐπίσης πλούσιος!

— Πῶς τοῦτο;

— Ὁ κ. Δουβάλ ἐδάεισεν αὐτῷ ὀλίγα χρήματα καὶ ἤρχισε νὰ ἐργάζεται διὰ λογαριασμὸν τοῦ· ἐγὼ δὲ ὑπάγω εἰς τὸ σχολεῖον.

— Τέλος πάντων, ἐπανέλαβον, παρατηρῶν κατὰ πρόωτον ἦδη, τὸν κοσμοῦντα τὸ ἐπιχρῶνιον τοῦ παιδὸς σταυρὸν, βλέπω ὅτι εἴσθε αὐτὸ κρᾶτωρ.

— Ὁ κ. Κάρολος μὲ βοηθεῖ διὰ νὰ φοιτῶ εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ὡς βλέπετε, δεικνύων τὸν σταυρὸν ἐπιλέγει, ἐγενόμην ὁ πρῶτος τῆς τάξεως.

— Ἐπιστρέφετε λοιπὸν ἀφοῦ ἐμελετήσατε;

— Ναὶ καὶ μοι ἔδωκεν ὁ φίλος μου λείρια, ἐπειδὴ ἔχει κῆπον, ἐν ᾧ ὁμοῦ παίζομεν καὶ ὅστις προμηθεύει ἄνθη τῇ μητρὶ μου.

— Ὡστε θὰ ἔχητε καὶ ὑμεῖς μέρος ἐξ αὐτῶν;

— Ἀκριβῶς! ἄ! εἶναι καλοὶ γείτονες, ἀγαπημένοι· ἰδοὺ ἡ ἀνθοδέσμη, ἣν μοι προσέφερον. Ὑπάγετε νὰ τοὺς ἰδῆτε· χαίρετε, κύριε.

Τὸ παιδίον, ἀποχαιρετῶν με διὰ τῆς κεφαλῆς, ἐγένετο ἀφαντόν.

Ἐξηκολούθησα τὴν πορείαν μου σκεπτικῶς ἀλλὰ τὴν καρδίαν ἀνακουφισθεῖσαν ἔχων. Ἄν εἶδον ἀλλαχοῦ τὴν λυπηρὰν ἀντίστασιν τῆς εὐπορίας καὶ τῆς ἀθλιότητος, ἦδη εὗρον τὸν φιλικὸν συνδυασμὸν τοῦ πλούτου καὶ τῆς πτωχείας. Ἡ ἀγαθὴ θύλησις ἐγλύκανε δύο μερίδας, τὰς σκληροτάτας ἀνισότητος καὶ ἴδρυσεν μεταξύ τοῦ ταπεινοῦ ἐργαστηρίου καὶ τοῦ λαμπροῦ μεγάρου δρόμον καλῆς γειτνιασεως. Μακρὰν τοῦ νὰ τείνωσι τὸ οὖς εἰς τὴν φωνὴν τοῦ συμφέροντος, ἕκαστος ἤκουσε τῆς φωνῆς τοῦ καθήκοντος καὶ δὲν ἔμεινε θῆσις οὔτε εἰς τὴν καταφρόνησιν, οὔτε εἰς τὸν φθόνον· οὕτως ἀντὶ τοῦ ρακενδύτου ἐπαίτου, ὃν παρετήρησα πλησίον τοῦ ἄλλου καταφρῶνιου καταρῶμενον τὸν πλοῦτον, εὗρισκω τὸ εὐτυχὲς παιδίον τοῦ ἐργάτου ἀναδεχόμενον ἄνθη καὶ τὴν εὐλογίαν.

Τὸ τόσο δύναντον καὶ κινδυνώδες πρέβλημα πρὸς ἐξέτασιν, οὐδὲν ἦν ὀρθῶς φαίνεται σχεδὸν λελυμένον διὰ τῆς ἀγάπης.

ΑΠΟΔΗΜΟΣ.

ÉMILE RICHEBOURG

ΜΕΛΑΙΝΑΙ ΟΦΡΥΕΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

ΚΑΙ κρύπτουσα τὸ πρόσωπόν της διὰ τῶν χειρῶν της, ἤρχισε νὰ κλαίῃ ἀναβλύζουσα θερμὰ δάκρυα.

Κατὰ ταύτην τὴν στιγμήν, τὸ νήπιον τὸ ὅποιον ἐρριψεν ἐπὶ τοῦ τάπητος παληάτσους καὶ καραγκιόζηδες καὶ παρετήρει ἐναλλάξ τὴν θείαν του καὶ τὸν τραπεζίτην, ἐσηκώθη καὶ ἐτέθη μεταξύ αὐτῶν, ἀντιμετωπίζον τὸν νεανίαν, ὡσεὶ ἑτοιμὸν νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν μητέρα του.

— Μικρὲ μου Ἀνδρέα, εἶπεν ὁ Κάρολος, ἔλα λοιπὸν νὰ μὲ ἐναγκαλισθῆς.

— Ὅχι, ἀπήντησε τὸ παιδίον, δὲν θέλω πλέον νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ.

— Ἄ! Καὶ διατί;

— Εἶσαι κακός, κάμνεις νὰ κλαίῃ ἡ μαμὰ Ἀλίκη, δὲν σ' ἀγαπῶ πλέον!

— Οὕτως, ὑπέλαβεν ὁ νεανίας μειδιῶν, καὶ σὺ ἐπίσης μὲ κρίνεις αὐστηρῶς; Ἄλλ' ἀμέσως θὰ γίνωμεν πάλιν φίλοι.

Ἀπευθυνόμενος δὲ πρὸς τὴν νεανίδα:

— Χάριν, δις Ἀλίκη, ἡσυχάσατε καὶ μὴ δυσπιστεῖτε διὰ τὰς διαθέσεις μου· ἄ! ἐνοῶ ὅτι ἡ διαγωγή μου δύναται νὰ σᾶς φανῇ ἀλλόκοτος, καὶ ὅτι μὴ πιστεύουσα εἰς τὴν εὐκρίνειαν τῆς ὁμολογίας, τὴν ὅποιαν πρὸ μικροῦ σᾶς ἔλαμον, δύνασθε νὰ ἔχητε φόβους· ἀλλὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ μὲ ἀκούσητε καὶ θὰ καθησυχάσητε ταχέως.

»Δις Ἀλίκη, εἶχα ἀδελφὸν πρωτότοκον ὅστις ὀνομάζετο Γεώργιος Λεβρέν· ἠγάπα περιπαθῶς, φλογερῶς μίαν ὠραίαν νεανίδα εἰς τὴν ὅποιαν ἐπεθύμει νὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του. Ὅτε μοι ἔγραψεν—ἐγὼ ἤμουν τότε εἰς Γερμανίαν—ὁ ἀδελφός μου, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ μοι ἀναφέρῃ τὸ ὄνομά της καὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἔκαμε, μοι εἶχεν ὁμοῦ σχεδιάσῃ τὴν φυσικὴν εἰκόνα καὶ νύχαριστεῖτο νὰ ἐπαινῇ τὰς ἐξαιρετοὺς ιδιότητας τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύματος.

»Κρίνατε ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς μου, δις, ὅτι, συναντήσας ὑμᾶς τὴν πρώτην φοράν, παρετήρησα τὴν ὁμοίωσιν ἣς ὑπῆρχε μεταξύ ὑμῶν καὶ τοῦ προσώπου ἐκεῖ-

νου περὶ οὗ ὁ ἀδελφός μου Γεώργιος τσοῦκίς μοῦ εἶχεν ὁμιλήσῃ.

— Ὡ! εἶπεν ἡ νεανίς.

— Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν, ἐξηκολούθησεν ὁ Κάρολος, ἀνέγνων ἐκ δευτέρου τὰς ἐπιστολάς τοῦ ἀδελφοῦ μου καὶ ἀνεγνώρισα καὶ πάλιν ὅτι τὰ χαρακτηριστικὰ σας καὶ ἡ θαυμασία μαύρη κόμη σας, τὸ γλυκὺ καὶ μελαγχολικὸν βλέμμα σας μέχρι αὐτῶν ἐτι τῶν ὀφρύων, ἦσαν τὰ τῆς φίλης τοῦ Γεωργίου Λεβρέν.

»Τοῦτο μόνον ἔρκει νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν τὴν ὅποιαν εἶχον διὰ νὰ σᾶς συναντήσω ἐκ δευτέρου· ἀλλ' ὑπῆρχεν ἐν ἐμοὶ ἐπὶ πλέον ἡ ἐντύπωσις ἡ τὸσον βαθεῖα ὅσον καὶ αἰφνιδίως, ἣν ἐνεφυτεύσατε ἐν τῇ καρδίᾳ μου.

»Σᾶς ξαναεἶδον ὅποτε εἶχατε τὴν καλωσύνην νὰ ἀπαντήσητε εἰς πλείστας ἐρωτήσεις τὰς ὁποίας σᾶς ἀπήνθυνα. Δὲν μοῦ εἶχε ἀκόμη ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν ἡ ἰδέα ὅτι ἠδύνασθε νὰ εἴσθε ἡ ἀδελφὴ ἐκείνης τὴν ὅποιαν ὁμοιάζετε καταπληκτικῶς. Ἄλλὰ μοῦ ἀνεφέρατε περὶ τῆς ἀδελφῆς σας Ἐρνεστίνης καὶ περὶ τοῦ παιδίου τούτου· μοῦ εἶπατε ὅτι κατέστητε ἡ μήτηρ τοῦ μικροῦ παιδίου ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ. Ἐπιπτα δὲν μοι ἀπεκρίψατε ὅτι μία ἐπιχορήγησις ὑπῆρχε διὰ τὸν μικρὸν Ἀνδρέαν καὶ ὅτι ἀπελαμβάνετε κατὰ τριμηνίαν παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου Φαβιέρου τὰ τοκομερίδια. Ἄ! δεσποινίς Ἀλίκη, πόσον καλῶς ἐνεπνεύσθητε ἀναφέροντες εἰς ἐμὲ τοῦτο!»

Ἡ νεανίς δὲν ἔκλαιε πλέον· ἀλλ' ἐν τούτοις ἂν καὶ ἔτρεμε σύσσωμος καὶ τὸ στηθός της ἔπαλλε δυνατὰ, ἤκουεν ὁμοῦ τὴν τραπεζίτην, ὡς ἐὰν ἐκρέματο ἐκ τῶν χειλέων του.

— Τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου, ἐξηκολούθησεν ὁ Κάρολος, ἦτο δι' ἐμὲ ἡ ἀπαρχὴ τῆς διασαφίσεως τοῦ αἰνίγματος τούτου. Ἦδη, δὲν ἀμφέβαλλον πλέον ὅτι ἡ ἀποθανοῦσα ἀδελφὴ σας, δὲν ἦτο ἄλλη παρὰ ἐκεῖνη ἡντινα ὁ ἀδελφός μου τόσο εἶχεν ἀγαπήσῃ. Ἄλλὰ, προτοῦ νὰ σᾶς εἶπω τίποτε, ἤθελον νὰ ἐξηγηθῶ διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο μετὰ τῆς μητρός μου. Ἰδοὺ διατί σᾶς παρεκάλεσα νὰ μοῦ παραχωρήσητε ὀλίγων λεπτῶν ἀκρόασιν, λέγων εἰς ὑμᾶς ὅτι διὰ τὸ συμφέρον τοῦ μικροῦ Ἀνδρέου καὶ τὸ ἰδικόν σας, ἦτο ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ σᾶς ξαναἰδῶ. Μοῦ ἐκάματε τὴν χάριν ταύτην καὶ ἤλθατε ἐκεῖ εἰς τὴν συμπεφωνημένην ὥραν· δὲν θέλω νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω ἐκεῖνο τὸ ὅποιον συνέβη μεταξύ μας. Πιστεύσατέ το, δις Ἀλίκη, ὅταν ὁμιλήσατε περὶ τῆς ἡσυχίας σας ἢ ἠδυνάμην νὰ διαταράξω, ἰκετεύουσα με ὅπως μὴ σᾶς ἴδω πλέον, ὡφείλον νὰ ἐπιβάλλω σιγὴν εἰς τὴν καρδίαν μου, νὰ τὴν ἐξαναγκάσω διὰ τῆς βίας νὰ μὴ κραυγᾷσῃ: Ἄλλὰ σᾶς ἀγαπῶ!

»Ἦμην ἠναγκασμένος νὰ σιωπήσω ἀκόμη, διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξηγηθῶ μετὰ τῆς μητρός μου τόσον διὰ τὰ πράγματα τὰ ὅποια ἤθελον νὰ μάθω ὅσον καὶ διὰ τὸ

συμφέρον τοῦ ἔρωτος τὸ ὅποιον μοῦ ἐγεννήσατε ἐν τῇ καρδίᾳ μου.

Ἡ νεανίς ἀφῆκε νὰ ἐκφύγῃ βαθύν ἀναστεναγμῶν.

— Ἄ! κύριε, κύριε, ἀνεφώνησε διὰ φωνῆς ἐξηνητλημένης, διατί ὁμιλεῖτε τοιουτοτρόπως εἰς πτωχὴν νεανίδα;

— Περιμείνατε, δις Ἀλίκη, περιμείνατε! Χθὲς τὴν ἐσπέραν ἐπέτυχον τέλος παρὰ τῆς ἐξαιρετοῦς μητρός μου τὴν ἀναμενομένην ἐξήγησιν. Καὶ ἐφανέρωσεν ἐκεῖνο περὶ τοῦ ὁποίου πολὺ ὀλίγον ἀμφέβαλλον, ὅτι δηλ. δύο μῆνες περὶποῦ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνης τὴν ὅποιαν ἠγάπα, ὁ ἀγαπητός μου ἀδελφός βαρέως φέρων τὴν δυστυχίαν ταύτην, εἰς μίαν στιγμὴν ἀπελπισίας ἠτοκτόνησε διὰ περιστρόφου.

— Ὡ! Θεέ μου, Θεέ μου! ἀνεφώνησεν ἡ νεανίς.

— Ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ δωματίου τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἡ μήτηρ μου εὗρεν τεμάχιον χάρτου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ δυστυχὴς εἶχε χαραχῆ:

«Δὲν ὑπάρχει πλέον εἰς τὴν ζωὴν ἐκείνη, τὴν ὅποιαν ἠγάπων, τὴν ἀκολουθῶ εἰς τὸν τάφον· ἀφίνω τὴν μητέρα μου νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ παιδίον.»

Ἐκ νέου ἡ νεανίς ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Ὁ μικρὸς Ἀνδρέας, κατὰ τὸ ἥμισυ κεκρυμμένος ἐν τῶς τῆς ἐσθῆτός της, ἔκλαιεν ἐπίσης καὶ ἐκραύγαζε:

— Μαμὰ, μαμὰ, μὴ κλαίης!

Λίαν συγκεκλιμημένος ὁ νεαρός τραπεζίτης ἐπανέλαβε:

— Ἐνοήσατε, δις Ἀλίκη, ὅτι ἡ μήτηρ μου, ἡ μήτηρ τοῦ Γεωργίου Λεβρέν, προσφέρει μίαν ἐπιχορήγησιν διὰ τὸν ἐγγονὸν της.

— Μαλιστα, μαλιστα, ἀπήντησε πνιγομένη πάντοτε ὑπὸ τῶν λυγμῶν.

— Ἡ μήτηρ μου δὲν εἶδε ποτὲ οὔτε τὸν μικρὸν Ἀνδρέαν οὔτε ὑμᾶς· ἀλλὰ καλῶς πληροφορηθεῖσα, δὲν ἀγνοεῖ τὴν τρυφερότητα ἣν τρέφετε διὰ τὸ παιδίον τῆς ἀδελφῆς σας καὶ τὴν ἀφοσίωσιν μετὰ τῆς ὁποίας τὸ ἀνατρέφετε· γνωρίζει ἐπίσης ὅτι ὑπὸ πάντων ἐκτιμᾶσθε καὶ ὅτι εἴσθε καὶ ἀξία τοῦ θαυμασμοῦ πάντων.

— Ἄ! κύριε!

— Ἀναμφιδόλως, ἐκεῖνο, ὅπερ ἡ μήτηρ μου κάμνει διὰ τὸ παιδίον εἶνε μίαν ἀπλὴ ἐπανόρθωσις πρὸς τὴν δυστυχὴ ἀδελφὴν σας· ἀλλ' ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν τὴν εὕρισκω ἰκανοποιητικὴν, ὡς καὶ τῆς τὸ εἶπον.

— Ἀλλὰ, κύριε, τί δύναται νὰ κάμῃ πλέον ἡ Κα Λεβρέν;

— Τὸ παιδίον τοῦ Γεωργίου Λεβρέν, ὁ ἐγγονὸς τῆς μητρός μου, ὀφείλει νὰ ἔχῃ τὴν θέσιν του εἰς τὴν οἰκίαν μας.

— Τί λέγετε; ἀνεφώνησεν ἡ νεανίς παρατηροῦσα τὸν τραπεζίτην μετὰ θάμβους.

— Ὡ! δὲν σκέπτομαι ποσῶς νὰ σᾶς ἀποχωρήσω τοῦ ἀγαπητοῦ σας μικροῦ Ἀνδρέου· εἶπα εἰς τὴν μητέρα μου, ὅτι σᾶς ἠγάπων, ὅτι ἐπεθύμουν νὰ σᾶς νυμφευθῶ

καὶ αὐτὴ εἶνε πρόθυμος νὰ σᾶς ὀνομάσῃ θυγατέρα τῆς· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἀρκετόν, δις Ἀλίκη, πρέπει ἀκόμη νὰ συναινέσητε νὰ γίνητε ἡ σύζυγος τοῦ Καρόλου Λεβρέν.

Ἡ Ἀλίκη δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ἐνόμιζεν ὅτι ὠνεύρωτε· τὸ δὲ μέχρι τοῦδε χλωμὸν πρόσωπόν τῆς ἀντεκατέστησε τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο χρῶμα τὸ ὁποῖον τὴν καθίστα τὴν ὠραιότεραν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἡ συγκίνησις εἶχε κορυφωθῆ· δὲν ἠδύνατο νὰ ἀρθρώσῃ οὔτε λέξιν.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, ἡ θύρα ἤνοιξεν ελαφρὰ καὶ μία γυνή, ἐνδεδυμένη πενθίμως, ἐφάνη εἰς τὸν οὐδόν.

Ὁ Κάρολος, στραφείς, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ τὸ νέον πρόσωπον· ἀλλ' ἡ νεάνις εἶχε καθηλώσῃ πρὸς αὐτὴν τοὺς ὀφθαλμούς τῆς.

— Ἡ κυρία αὕτη, κύριε, εἶπε, ποία εἶνε αὕτη ἡ κυρία;

Ὁ τραπεζίτης ἐστράφη ἐκ νέου ζωηρῶς, καὶ ἐξεπλάγη σφόδρα· ἔπειτα, ἀπομακρυνόμενος ὀλίγον, ἀπήντησε :

— Ἡ κυρία αὕτη, δις Ἀλίκη, εἶνε ἡ μήτηρ μου.

Ἡ νεάνις, πάραυτα ἠγέρθη, προχωρήσασα δὲ βήματα τινά, ἐχαιρέτησε μετὰ σεβασμοῦ τὴν Καν Λεβρέν.

— Δις Πουαρσόν, εἶπεν ἡ μήτηρ τοῦ τραπεζίτου διὰ φωνῆς παλλούσης ἐκ συγκινήσεως, ἔλθετε, ἔλθετε, παιδίον μου, νὰ σᾶς ἐναγκαλισθῶ!

Ἡ Ἀλίκη ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς χήρας, καὶ, κλαίουσα, ἐμυρμήρισε :

— Ἄ! κυρία, κυρία, πόσον εἶσθε καλὴ!

Μετὰ τινὰ στιγμὴν σιωπῆς :

— Ἦλθον ἐνταῦθα ἐπειδὴ ἐγνώριζον ὅτι θὰ εὔρω τὸν υἱόν μου, εἶπεν ἡ Κα Λεβρέν. Πρὶν νὰ ἀνοίξω τὴν θύραν, ἤκουσα τοὺς τελευταίας λόγους του εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἀπηντήσατε. Ὁ Κάρολος σᾶς ἔλεγεν: «Ἡ μήτηρ μου εἶνε ἔτοιμος νὰ σᾶς ὀνομάσῃ θυγατέρα τῆς· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀρκετόν, πρέπει νὰ συναινέσητε νὰ γίνητε ἡ σύζυγος τοῦ Καρόλου Λεβρέν.» Ἔ! Καλὰ, παιδίον μου, θέλετε, νυμφευομένη τὸν υἱόν μου, νὰ καταστῆτε θυγάτηρ μου;

— Ἄλλ' εἶναι λοιπὸν ἀληθές, Θεέ μου, εἶνε ἀληθές; ἀνεφώνησεν ἡ νεάνις.

Καὶ ριπτομένη εἰς τὸν λαίμον τῆς Κας Λεβρέν, προσέφερε διὰ φωνῆς τρεμούσης :

— Τὸν ἀγαπῶ, τὸν ἀγαπῶ!

— Ἄ! ἀνεκραύγασεν ὁ Κάρολος, ἠκούσατε, μητέρα μου; Δὲν σᾶς ἠπάτησα· με ἀγαπᾷ!

Ἦρπασε τὰς χεῖρας τῆς νεάνιδος, τὰς ἔφερεν εἰς τὰ χεῖλη του καὶ ἐπανέλαβεν :

— Ἀλίκη, ἀγαπητὴ μου Ἀλίκη, θὰ εἶσθε εὐτυχής, σᾶς τὸ ὑπόσχομαι· ἀλλὰ τὴν εὐτυχίαν σας, τὴν ὀφείλομεν, ἡ μήτηρ μου καὶ ἐγώ, εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀδελφῆς σας καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου!

Ἡ Κα Λεβρέν διέκρινε τὸν μικρὸν Ἀνδρέαν, ὅστις, ὡς νὰ ἐφοβεῖτο, εἶχε καταφύγη εἰς μίαν γωνίαν τῆς τραπεζαρίας. Διηυθύνθη δὲ πλησίον του, καὶ καθήσασα ἐπὶ τινος καθέκλας, τὸν ἐνηγκαλιζέτο σφίγγουσα αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς.

Καὶ ἀσπαζομένη αὐτόν, τῷ ἔλεγε με τόνου τρυφερότητος καὶ ἀγάπης :

— Δὲν τὸ γνωρίζεις ἀκόμη μικρὲ μου, ἀλλ' εἶμαι ἡ μήτηρ σου, ἐγώ, ἡ μάμμη σου.... Ἔλα, θὰ ἀγαπηθῆς, θὰ λατρευθῆς, μικρὲ μου. Ἄχ! ἀφσέ με, ἀφσέ με νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ ἀκόμη καὶ νὰ κλάσω ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν καταλέγονται πλέον μεταξύ τῶν ζώντων.

Ὁ νεανίας καὶ ἡ νεάνις ἐπλησίασαν ἀλλήλους.

— Ἀγάπη μου, εἶπεν ἡ Ἀλίκη, θέλεις, τώρα, νὰ κάμῃς τὴν εἰρήνην με τὸν κύριον;

— Μάλιστα, τὸ θέλω βέβαια.

— Λοιπὸν, θὰ τὸν ἐναγκαλισθῆς;

Τὸ παιδίον ἐξέτεινε τοὺς δύο μικροὺς του βραχίονας εἰς τὸν τραπεζίτην.

— Θέλω βέβαια νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ, εἶπε, μόνον, θὰ σοῦ πῶ....

— Ἔ! καλὰ, λέγε, μικρὲ μου Ἀνδρέα.

— Δὲν θὰ κάμῃς πλέον νὰ κλαίῃ ἡ μαμὰ Ἀλίκη.

— Ὡ! τὸ ἀγγελουδι! ἀνεκραύγασεν ἡ Κα Λεβρέν, τί καλὴ καρδιά! πού ἔχει!

Στρεφομένη δὲ πρὸς τὴν νεάνιδα, προσέειπε :

— Σᾶς ἀφίνω τὸν ἔγγονόν μου, μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης καθ' ἣν θὰ καταστῆτε θυγάτηρ μου· ἐν τῷ μεταξύ, διὰ νὰ ἱκανοποιήσω τὴν καρδίαν μου, θὰ ἔρχωμαι νὰ τὸν βλέπω συχνάκις.

Κ. Κ.

Τ Ε Λ Ο Σ

